A°. 1927.  N°. 16.

PUBLICATIE-BLAD.

BESCHIKKING *van den 19den Februari 1927, No. 167, bepalende de plaatsing in het Publicatieblad van het Koninklijk besluit van den 2den December 1926 (Staatsblad No. 392), houdende vaststelling van diensttijdpensioenreglementen voor de officieren en voor de onderofficieren van het Nederlandsch-Indische leger, alsmede wijziging en aanvulling van de bij artikel 1 van het Koninklijk besluit van 4 December 1919 (Nederlandsch Staatsblad No. 801, Indisch Staatsblad 1920 No. 65, Gouvernementsblad 1920 No. 13, Publicatieblad 1920 No. 24) opnieuw vastgestelde gagements- en pensioenreglementen en van het Koninklijk besluit van 8 Juni 1925, No. 60 (Indisch Staatsblad No. 528).*

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

Gelezen de missive van den Minister van Koloniën van 27 December 1926, 8ste Afdeeling No. 24/434, waarbij ter bekendmaking is ontvangen het Koninklijk besluit van den 2den December 1926 (Staatsblad No. 392), houdende vaststelling van diensttijdpensioenreglementen voor de officieren en voor de onderofficieren van het Nederlandsch-Indische leger, alsmede wijziging en aanvulling van de bij artikel 1 van het Koninklijk besluit van 4 December 1919 (Nederlandsch Staatsblad No. 801, Indisch Staatsblad 1920 No. 65, Gouvernementsblad 1920 No. 13, Publicatieblad 1920 No. 24), opnieuw vastgestelde gagements- en pensioenreglementen en van het Koninklijk besluit van 8 Juni 1905, No. 60 (Indisch Staatsblad No. 528).

Heeft goedgevonden te bepalen:

dat voormeld Koninklijk besluit van 2 December 1926 (Staatsblad No. 392) nevens afschrift dezer beschikking in het *Publicatieblad* zal worden geplaatst.

De Gouverneur voornoemd,

BRANTJES.

Uitgegeven den 15n. Maart 1927.
De wnd. Gouvernements-Secretaris,
J. G. STATIUS MULLER.

WIJ WILHELMINA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën van 26 October 1926, 8ste Afdeeling, n°. 17;

Den Raad van State gehoord (advies van 23 November 1926, n°. 29);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 27 November 1926, 8ste Afdeeling, n°. 11;

Overwegende:

1°. dat het gewenscht is om voor de Europeesche en de op gelijken voet behandelde officieren, zoomede voor de Europeesche en de in pensioensvooruitzichten met dezen gelijkgestelde niet-Europeesche onderofficieren pensioenregelingen in te voeren, volgens welke het pensioen wordt geregeld naar de gedurende een bepaalden tijd genoten inkomsten;

2°. dat het gewenscht is te bepalen op welke wijze de pensioengrondslag wordt berekend voor officieren en onderofficieren, die zich aan de onder 1°. bedoelde pensioenregelingen onderwerpen en binnen twee jaar, nadat de nieuwe militaire salaris-

regelingen in werking zijn getreden, den militairen dienst met recht op pensioen of onder toekenning van pensioen verlaten;

3°. dat het gewenscht is nader te bepalen op welke militairen van toepassing is het bij artikel 1 onder III van Ons besluit van 4 December 1919 n°. 66 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 801, *Indisch Staatsblad* 1920 n°. 65, *Gouvernementsblad* 1920 n°. 13, *Publicatieblad* 1920 n°. 24) opnieuw vastgesteld Reglement op het verleenen van pensioenen en van onderstanden voor ééns aan de Europeesche en met dezen gelijkgestelde militairen beneden den rang van onderluitenant van het Nederlandsch-Indisch leger en zoowel in dat reglement zelf, als in de bij artikel 1 van genoemd besluit onder I en II vastgestelde reglementen en in het Koninklijk besluit van 8 Juni 1905 n°. 60 (*Indisch Staatsblad* n°. 528) eenige wijzigingen te brengen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Artikel 1.

Vast te stellen de bij dit besluit behoorende reglementen op:

I. het verleenen van diensttijdpensioenen en onderstanden aan de Europeesche en de op gelijken voet behandelde officieren van het Nederlandsch-Indische leger;

II. het verleenen van diensttijdpensioenen en van onderstanden voor ééns aan de Europeesche en de in pensioensvooruitzichten met dezen gelijkgestelde niet-Europeesche onderofficieren van het Nederlandsch-Indische leger.

Artikel 2.

Behoudens het bepaalde bij artikel 3 is het reglement onder I van artikel 1 van toepassing:

a. op hen, die op of na den dag, waarop dit reglement in werking treedt, tot officier in vasten dienst van het Nederlandsch-Indische leger worden aangesteld;

b. op hen, die op den dag, waarop dit reglement in werking treedt reeds officier in vasten dienst bij het Nederlandsch-Indische leger zijn en zich binnen de in dat reglement gestelde termijnen daaraan vrijwillig onderwerpen.

Artikel 3.

Het reglement onder I van artikel 1 is niet van toepassing op officieren van het Nederlandsch-Indische leger, die tijdens

hun verblijf in *Nederland* als zoodanig nieuw benoemd of aangesteld zijn, zoolang zij in *Nederland* vertoeven in afwachting van hunne uitzending naar *Nederlandsch-Indië*.

Voor hen gelden, tot en met den dag waarop zij zich in Nederland of elders inschepen om hunne bestemming te volgen, de bepalingen nopens de toekenning van pensioen, die voor het Nederlandsche leger van kracht zijn, met dien verstande dat de toekenning geschiedt door Onzen Minister van Koloniën.

Artikel 4.

Het reglement onder II van artikel 1 is van toepassing:

a. behoudens het bepaalde in artikel 37 § 5 van dat reglement, op de in artikel 1 daarvan aangeduide onderofficieren, die op of na den dag, waarop het reglement in werking treedt, bij het Nederlandsch-Indische leger in militairen dienst treden of daarbij overgaan;

b. op de in artikel 1 van dat reglement aangeduide onderofficieren, die vóór den dag, waarop het reglement in werking treedt, bij het Nederlandsch-Indische leger in militairen dienst zijn getreden of daarbij zijn overgegaan en zich binnen de in het reglement gestelde termijnen daaraan vrijwillig onderwerpen

Artikel 5.

Met wijziging in zoover van artikel 1 van Ons besluit van 24 September 1920 n°. 93 (*Indisch Staatsblad* 1921 n°. 27, *Gouvernementsblad* n°. 107, *Publicatieblad* 1921 n°. 9) te bepalen, dat:

a. het bij artikel 1 onder III van Ons besluit van 4 December 1919 n°. 66 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 801, *Indisch Staatsblad* 1920 n°. 65, *Gouvernementsblad* 1920 n°. 13, *Publicatieblad* 1920 n°. 24) opnieuw vastgesteld reglement weder zal worden genoemd:

„Reglement op het verleenen van pensioenen en van onder„standen voor ééns aan de Europeesche en met dezen gelijk„gestelde militairen beneden den rang van onderluitenant van „het Nederlandsch-Indische leger";

b. het onder *a* hiervoren bedoelde reglement ook van toepassing is op de Europeanen en met dezen gelijkgestelden, die op of na den dag, waarop dit besluit in werking treedt, in *Nederlandsch-Indië* bij het Nederlandsch-Indische leger in dienst treden en als militair beneden den rang van onderofficier

worden gepensionneerd, met dien verstande nochtans, dat zij, die zich als aanbevolen militair hebben verbonden en, zonder tot eene vaste verbintenis te zijn toegelaten, den militairen dienst verlaten, alleen dan recht hebben op toekenning van pensioen volgens dit reglement, wanneer het verlaten van den militairen dienst een gevolg is van ziels- of lichaamsgebreken ontstaan in en door den dienst;

c. het onder *a* hiervoren bedoeld reglement eveneens van toepassing is op de op of na 1 Juni 1921, doch vóór den dag waarop dit besluit in werking treedt, in *Nederlandsch-Indië* bij het Nederlandsch-Indische leger in dienst getreden Europeanen en met dezen gelijkgestelden, die — naar door den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* te stellen regelen — in pensioensvooruitzichten worden gelijkgesteld met de in *Nederland* bij het Nederlandsch-Indische leger in dienst getreden militairen;

d. het onder *a* hiervoren bedoeld reglement mede van toepassing is op niet-Europeesche militairen, die op of na 1 Juni 1921, op grond van het vijfde lid van artikel 163 van de Indische Staatsregeling, met Europeanen zijn of worden gelijkgesteld en — naar door den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* te stellen regelen — in pensioensvooruitzichten worden gelijkgesteld met de in *Nederland* bij het Nederlandsch-Indische leger in dienst getreden militairen, met dien verstande, dat, — voor zoover de in dit punt bedoelde militairen bij het Nederlandsch-Indische leger in dienst treden op of na den dag, waarop dit besluit in werking treedt — zij alleen dan recht hebben op pensioen volgens dit reglement, wanneer zij als militair beneden den rang van onderofficier worden gepensionneerd.

Artikel 6.

Het bij artikel 1 onder I van Ons besluit van 4 December 1919 n°. 66 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 801, *Indisch Staatsblad* 1920 n°. 65, *Gouvernementsblad* 1920 n°. 13, *Publicatieblad* 1920 n°. 24) opnieuw vastgesteld reglement op het toekennen van gagement aan de Europeesche militairen beneden den rang van officier van het Nederlandsch-Indische leger en aan de met hen gelijkgestelde militairen, zooals dat sedert is gewijzigd, wordt nader gewijzigd als volgt:

1°. punt *d* van artikel 18 wordt gelezen:

„*d.* van en met den eersten der tweede maand volgende „op die, waarin de gegageerde overlijdt.";

2°. in het tweede lid van artikel 19 worden de woorden „de Gouverneur-Generaal" vervangen door „de Directeur van Financiën";

3°. in artikel 21 worden de woorden „na het einde van elk kwartaal" vervangen door „in de tweede maand van elk kwartaal".

Artikel 7.

Het bij artikel 1 onder II van Ons besluit van 4 December 1919 n°. 66 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 801, *Indisch Staatsblad* 1920 n°. 65, *Gouvernementsblad* 1920 n°. 13, *Publicatieblad* 1920 n°. 24) opnieuw vastgesteld reglement op het toekennen van pensioen en onderstand aan de Europeesche en de op gelijken voet behandelde officieren van het Nederlandsch-Indische leger, zooals dat sedert is gewijzigd, wordt nader gewijzigd als volgt:

1°. punt *c* van artikel 21 wordt gelezen:

„*c*. van en met den eersten der tweede maand volgende op „die, waarin de gepensionneerde overlijdt.";

2°. in het tweede lid van artikel 22 worden de woorden „de Gouverneur-Generaal" vervangen door „de Directeur van Financiën".

Artikel 8.

Het bij artikel 1 onder III van Ons besluit van 4 December 1919 n°. 66 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 801, *Indisch Staatsblad* 1920 n°. 65, *Gouvernementsblad* 1920 n°. 13, *Publicatieblad* 1920 n°. 24) opnieuw vastgesteld reglement op het verleenen van pensioenen en van onderstanden voor ééns aan de Europeesche en met dezen gelijkgestelde militairen beneden den rang van onderluitenant van het Nederlandsch-Indische leger, zooals dat sedert is gewijzigd en aangevuld, wordt nader gewijzigd en aangevuld als volgt:

1°. § 1 van artikel 9 wordt gelezen:

„§ 1. De militair, die bij het Nederlandsch-Indische leger „in dienst is getreden, terwijl hij in het genot was van voort- „durend militair pensioen of gagement als gewezen militair van „het Nederlandsch-Indische leger of van de troepen in *Suriname* „of *Curaçao* en wiens pensioen of gagement bij dat in dienst „treden is komen te vervallen, wordt bij het verlaten van den „dienst gepensionneerd naar reden van zijn geheelen diensttijd, „indien hij alsdan valt in de termen van artikel 1. Is dit laatste

„niet het geval, dan wel heeft de betrokkene tijdens zijne „nieuwe verbintenis het recht op verkrijging van pensioen ver- „loren, dan wordt hem het vroeger toegekend militair pensioen „of gagement weder toegekend, tenzij ter zake anders is be- „paald.";

2°. het 1e lid van artikel 11 wordt gelezen:

„(1). Als diensttijd komt in aanmerking de overeenkomstig „de artikelen 13 en 14 berekende tijd, vóór en na de in werking „treding van dit reglement doorgebracht:

„*a*. in militaire betrekkingen bij het Nederlandsch-Indische „leger, daaronder begrepen het buiten *Nederlandsch-Indië* ge- „vestigde troepengedeelte van dat leger met dien verstande, „dat — voor zoover de in deze betrekkingen doorgebrachte tijd „met pensioen of gagement is vergolden — die tijd alleen dan „in aanmerking komt, indien het pensioen of gagement bij „weder in dienst treden is komen te vervallen;

„*b*. in burgerlijken Landsdienst, dan wel in anderen dienst, „voor zooveel die tijd als diensttijd in aanmerking zou komen, „indien de betrokken militair burgerlijk landsdienaar ware, een „en ander behoudens het bepaalde bij artikel 9 § 1 ten aanzien „van de gepensionneerde of gegageerde militairen van de troepen „in *Suriname* of *Curaçao*, wier pensioen of gagement bij in „dienst treden bij het Nederlandsch-Indische leger is komen „te vervallen.";

3°. het tweede lid van artikel 11 wordt gelezen:

„2. Voor het geldig maken van diensttijd als bedoeld in „punt b van het eerste lid van dit artikel, behalve voor zoover „betreft diensttijd bij het Nederlandsche leger of bij de troepen „in *Suriname* of *Curaçao*, moet de betrokken militair, onder „overlegging van alle op dien diensttijd betrekking hebbende „bescheiden, binnen één jaar nadat hij een vaste verbintenis „bij het Nederlandsch-Indische leger heeft aangegaan, het ver- „zoek doen aan den Commandant van dat leger.".

4°. Artikel 13, § 1, ten 1e, punt *a* wordt gelezen:

„*a*. diensttijd, voorafgegaan aan het tijdstip,. waarop het „achttiende levensjaar is vervuld.";

5°. aan artikel 18 wordt eene nieuwe § 2 toegevoegd, luidende:

„§ 2. Wanneer het pensioen of gagement van een militair, „die bij het Nederlandsch-Indische leger in dienst is getreden,

,,terwijl hij in het genot was van voortdurend militair pensioen ,,of gagement als gewezen militair van het Nederlandsch-Indi- ,,sche leger of van de troepen in *Suriname* of *Curaçao*, bij dat ,,in dienst treden niet is komen te vervallen en hij — uit hoofde ,,van den na zijne pensionneering of gageering volbrachten ,,diensttijd — recht verkrijgt op pensioen volgens dit reglement, ,,dan wordt, ongerekend mogelijke verhoogingen overeenkom- ,,stig de artikelen 20 en 21, dit pensioen op geen hooger bedrag ,,gesteld dan het verschil tusschen het in den aan dit reglement ,,gehechten staat letter B vermelde hoogste bedrag voor den ,,rang of stand, waarnaar het pensioen wordt geregeld en het ,,vroeger toegekend pensioen of gagement.

,,Is het vroeger toegekend pensioen of gagement gelijk aan ,,of hooger dan bedoeld hoogste bedrag, dan wordt geen tweede ,,pensioen toegekend, tenzij recht bestaat op verhoogingen, over- ,,eenkomstig de artikelen 20 en 21, in welk geval die verhoo- ,,gingen als pensioen worden toegekend.'';

6°. § 2 van artikel 18 wordt § 3:

7°. artikel 31, § 1, punt *a* wordt gelezen:

,,*a*. bij weder in dienst treden bij het Nederlandsch-Indische ,,leger, indien het niet ingevolge het bepaalde bij artikel 1 ,,ten 1e is toegekend, of — indien het wel ingevolge deze be- ,,paling is toegekend — belanghebbende bij dat weder in dienst ,,treden daartoe het verzoek doet.'';

8°. in § 1 van artikel 28 worden de woorden ,,in den aanvang van het kwartaal'' vervangen door ,,in de tweede maand van het kwartaal'';

9°. Artikel 31, § 1, punt *d* wordt gelezen:

,,*d*. bij overlijden van en met den eersten der tweede maand, ,,volgende op die, waarin het overlijden plaats had.'';

10°. § 2 van artikel 31 vervalt;

11°. in § 2 van artikel 32 worden de woorden ,,de Gouverneur-Generaal'' vervangen door ,,de Directeur van Financiën''.

Artikel 9.

De staten letter A en B gehecht aan het in artikel 8 hierboven genoemd reglement, zooals die staten zijn gewijzigd bij Ons besluit van 24 September 1920 n°. 91 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 750, *Indisch Staatsblad* 1921 n°. 25, *Gouvernements-*

blad n°. 105, *Publicatieblad* 1921 n°. 5) worden nader gewijzigd als volgt:

a. in staat letter A wordt het bedrag achter korporaal (brigadier) gelezen: „f 600 (zeshonderd gulden)";

b. in staat letter B sub I wordt het bedrag achter korporaal (brigadier) gelezen: „f 20 (twintig gulden)";

c. in staat letter B sub II wordt het bedrag achter korporaal (brigadier) gelezen: „f 800 (achthonderd gulden)".

Artikel 10.

De wijzigingen en aanvullingen, welke ingevolge artikel 8 van dit besluit worden aangebracht in artikel 9, § 1, artikel 11, eerste lid punt *a*, artikel 13, § 1, ten 1e, punt *a*, artikel 18 en artikel 31, § 1, punt a van het bij artikel 1 onder III van Ons besluit van 4 December 1919 n°. 66 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 801, *Indisch Staatsblad* 1920 n°. 65, *Gouvernementsblad* 1920 n°. 13, *Publicatieblad* 1920 n°. 24) opnieuw vastgesteld reglement op het verleenen van pensioenen en van onderstanden voor ééns aan de Europeesche en met dezen gelijkgestelde militairen beneden den rang van onderluitenant van het Nederlandsch-Indische leger, zijn niet van toepassing op de militairen, die vóór den datum, waarop dit besluit in werking treedt, met eene vrijwillige verbintenis bij het Nederlandsch-Indische leger of bij de troepen in *Suriname* of *Curaçao* hebben gediend. Voor deze militairen blijven van kracht artikel 9 § 1, artikel 11, eerste lid, punt *a*, artikel 13, § 1, ten 1e, punt *a*, artikel 18 en artikel 31, § 1, punt *a* van dat reglement, zooals die bepalingen luidden op den dag voor het in werking treden van dit besluit.

De termijn van één jaar, bedoeld in het ingevolge artikel 8 van dit besluit gewijzigde tweede lid van artikel 11 van het hiervoren genoemde reglement, vangt ten aanzien van de op den dag van in werking treden van dit besluit in dienst zijnde militairen aan met dien dag of met den dag, waarop zij voor het eerst na dien datum den werkelijken dienst hebben hervat.

Artikel 11.

De wijzigingen, welke ingevolge artikel 6, 1°. en 3°. en artikel 8, 8°. en 9°. van dit besluit worden aangebracht in de bij artikel 1 onder I en III van Ons besluit van 4 December 1919 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 801, *Indisch Staatsblad* 1920 n°. 65, *Gouvernementsblad* 1920 n°. 13, *Publicatieblad* 1920 n°. 24) opnieuw vastgestelde reglementen, zijn niet van toepas-

sing op de krachtens die reglementen gegageerde of gepensionneerde militairen van het Nederlandsch-Indische leger, wier gagement of pensioen op den dag van in werking treden van dit besluit reeds hier te lande betaalbaar is gesteld.

Artikel 12.

In Ons besluit van 8 Juni 1905 n°. 60 (*Indisch Staatsblad* n°. 528) worden de woorden „De Gouverneur-Generaal" vervangen door „De Directeur van Financiën".

Artikel 13.

Dit besluit treedt in werking met ingang van den dag na dien der afkondiging in het *Staatsblad van Nederlandsch-Indië* en werkt — behoudens het bepaalde bij artikel 6, artikel 7, artikel 8, 8°., 9°. en 11°., artikel 11 en artikel 12 — terug tot 1 Februari 1925.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 2den December 1926.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën,
KONINGSBERGER.

Uitgegeven den *zestienden* December 1926.

De Minister van Justitie,
J. DONNER.

Reglement op het verleenen van diensttijdpensioenen en onderstanden aan de Europeesche en de op gelijken voet behandelde officieren van het Nederlandsch-Indische leger.

Artikel 1.

(1). Recht op pensioen hebben de officieren, die:

a. twintig of meer dienstjaren kunnen doen gelden en een leeftijd hebben bereikt van:

veertig jaar voor subalterne officieren;

drie en veertig jaar voor majoors;

vijf en veertig jaar voor officieren van hoogeren rang;

b. minder dan twintig dienstjaren, doch ten minste vijftien dienstjaren kunnen doen gelden en de onder *a* hiervoren genoemde leeftijden hebben bereikt;

c. door welbewezen ziels- of lichaamsgebreken, niet het gevolg van eigen moedwillige handelingen of van ongeregeld gedrag, ongeschikt zijn geworden voor de waarneming van den actieven militairen dienst in *Nederlandsch-Indië*;

d. uit den dienst worden ontslagen ter zake van onbekwaamheid of ongeschiktheid om in den verkregen rang te dienen in eenige betrekking bij het wapen of dienstvak, waartoe zij behooren.

(2). Aan eervol ontslagen officieren kan voorts pensioen worden toegekend, wanneer het eervol ontslag werd verleend wegens eene benoeming tot Hoofd van een Departement van Algemeen Bestuur in *Nederland*.

(3). Aan de in het eerste lid onder *a* en *b* bedoelde officieren beneden den rang van luitenant-kolonel wordt het pensioen alleen toegekend onder de verplichting om, op den voet van het bepaalde in de Regeling voor het reserve-personeel van het leger in *Nederlandsch-Indië*, tot het bereiken van den leeftijd van vijf en veertig jaar als reserve-officier te dienen.

Artikel 2.

(1). Het recht op pensioen in artikel 1 bedoeld gaat verloren:

a. door overgang van het Nederlandsch-Indische leger bij eenigen anderen tak van 's Rijks dienst in *Nederland*, *Nederlandsch-Indië*, *Suriname* of *Curaçao*;

b. door overtreding der verordeningen tot handhaving van het eigendomsrecht van den Staat op de gouvernements-archieven in *Nederlandsch-Indië*, *Suriname* of *Curaçao*;

c. door ontslag uit den dienst wanneer dit niet eervol wordt toegekend, en

d. door vervallen verklaring van den militairen stand bij rechterlijke uitspraak.

(2). Vervolging wegens misdrijf schorst het verleenen van pensioen tot na de uitspraak van het eindvonnis.

Artikel 3.

Pensioen wordt ook toegekend aan den officier, die krachtens artikel 39, 2e *d*, der Regeling, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 8 September 1910 nº. 39 (*Nederlandsch Staatsblad* nº. 278, *Indisch Staatsblad* nº. 592) eervol uit den dienst wordt ontslagen.

Artikel 4.

(1). Ziels- en lichaamsgebreken worden onderscheiden naar gelang zij al dan niet in en door den dienst zijn ontstaan.

(2). Ziels- en lichaamsgebreken in en door den dienst ontstaan, worden met uitsluiting van alle andere, gerekend te zijn:

a. dezulke, welke het gevolg zijn van verwonding, verminking of letsel in den strijd bekomen, en

b. die welke, òf beschouwd moeten worden als het dadelijk gevolg van vermoeienissen en ontberingen bij oorlogsverrichtingen òf ontstaan zijn buiten den oorlog, doch onder omstandigheden, zoo uitsluitend aan het volbrengen van militaire dienstplichten verbonden, dat zij in dit opzicht met de gevolgen van oorlogsverrichtingen kunnen worden gelijkgesteld.

Artikel 5.

(1). Als diensttijd komt in aanmerking de tijd voor en na de inwerkingtreding van dit reglement doorgebracht:

a. in militaire betrekkingen bij het Nederlandsch-Indische leger, daaronder begrepen het buiten *Nederlandsch-Indië* geves-

tigde troepengedeelte van dat leger, gerekend van en met den eersten der maand, waarin die dienst een aanvang nam;

b. in burgerlijken Landsdienst, dan wel in anderen dienst, voor zooveel die tijd als diensttijd in aanmerking zou komen, indien de betrokken officier burgerlijk landsdienaar ware.

(2). Voor het geldig maken van diensttijd als bedoeld in punt *b* van het eerste lid van dit artikel, behalve voor zoover betreft diensttijd bij het Nederlandsche leger of bij de troepen in *Suriname* of *Curaçao*, moet de betrokken officier, onder overlegging van alle op dien diensttijd betrekking hebbende bescheiden, binnen één jaar na zijn eerste aanstelling tot officier in vasten dienst bij het Nederlandsch-Indische leger, het verzoek doen aan den Legercommandant.

Artikel 6.

(1). Bij de regeling van het pensioen, wordt *niet* in rekening gebracht:

a. de diensttijd volbracht vóór het intreden van het negentiende levensjaar;

b. de tijd, doorgebracht op non-activiteit, verleend overeenkomstig artikel 71, 1°. *c* en 2°. *d* en *e* van de Regeling vastgesteld bij Koninklijk besluit van 8 September 1910 n°. 39 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 278, *Indisch Staatsblad* n°. 592) en wegens het aanvaarden van het lidmaatschap van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, zoomede de tijd door den officier doorgebracht met buitenlandsch verlof buiten bezwaar van 's Lands schatkist;

c. de diensttijd, van den wegens desertie rechterlijk veroordeelde, voorafgegaan aan zijne weder indienststelling;

d. de tijd, gedurende welken de tot gevangenisstraf, hechtenis of detentie veroordeelde in verzekerde bewaring is geweest, uitgezonderd de duur van het voorloopig arrest, voor zoover die bij de veroordeeling niet in mindering is gebracht van de opgelegde straf;

e. de tijd, gedurende welken de milicien in reserve gesteld of met groot verlof is geweest.

(2). Tenzij de toepassing van punt *b* van het eerste lid van artikel 5 aanleiding geeft tot berekening jaar voor jaar, wordt voor de *helft* in rekening gebracht:

a. behoudens het bepaalde in lid 4 sub *b* van dit artikel, de tijd buiten *Nederlandsch-Indië* doorgebracht, hetzij met verlof,

hetzij gedetacheerd bij het Nederlandsche leger, het Departement van Koloniën of de Koloniale Reserve, dan wel bij laatstgenoemd Korps ingedeeld of buiten de sterkte gevoerd, een en ander gerekend, in geval van verlof en detacheering, van en met den dag van inscheping in *Nederlandsch-Indië* tot en met den dag van ontscheping aldaar;

b. de tijd in krijgsgevangenschap doorgebracht;

c. de tijd, gedurende welken de officier met machtiging der Koningin in vreemden krijgsdienst is geweest.

(3). Non-activiteit buiten *Nederlandsch-Indië*, als bedoeld in artikel 71, 1e *b* van de Regeling vastgesteld bij Koninklijk besluit van 8 September 1910 n°. 39 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 278, *Indisch Staatsblad* n°. 592), zoomede non-activiteit verleend wegens het aanvaarden van het lidmaatschap van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, wordt voor de toepassing van dit reglement gelijkgesteld met verlof, met bezwaar van 's Lands schatkist buiten *Nederlandsch-Indië* doorgebracht.

(4). Voor zoover hiervoren niet anders is bepaald, wordt *jaar voor jaar* in rekening gebracht:

a. de tijd in 's Rijks dienst doorgebracht in *Nederlandsch-Indië* of op reis derwaarts, gerekend van en met den dag van inscheping in *Nederland* of elders;

b. de tijd doorgebracht als gedetacheerd:

1°. bij de troepen in *Suriname* of *Curaçao* en wel van en met den dag van inscheping derwaarts tot en met den dag van ontscheping in *Nederland*;

2°. als leeraar aan de Hoogere Krijgsschool, bij aanwijzing tot die betrekking gedurende verblijf van den betrokken officier in *Nederlandsch-Indië*, van en met den dag van inscheping tot en met den dag van ontscheping aldaar, bij aanwijzing tot die betrekking gedurende verblijf buiten *Nederlandsch-Indië*, van en met den eersten dag der maand volgende op die, waarin het betrekkelijk besluit of de betrekkelijke beschikking is gedagteekend tot en met den dag van ontscheping in *Nederlandsch-Indië*.

Artikel 7.

Bij de berekening van den voor pensioen geldigen diensttijd, wordt het eindcijfer tot jaren en maanden afgerond. Overschietende dagen worden voor een volle maand gerekend.

Artikel 8.

(1). Het pensioen wordt berekend naar een pensioengrondslag, die — behoudens het bepaalde in lid 4 punten *a*, *b* en *c* en in lid 6 van dit artikel — gelijk is aan de hoogste maandelijksche bezoldiging, welke gedurende vier en twintig maanden is genoten; bij de berekning van de hoogste gemiddeld over een maand genoten bezoldiging, wordt naar de inkomsten per kalendermaand gerekend.

(2). Indien — uitgezonderd in de gevallen genoemd in lid 4 punten *a*, *b* en *c* en in lid 6 van dit artikel — de hoogste maandelijksche bezoldiging niet is genoten gedurende vier en twintig maanden, wordt de pensioensgrondslag berekend naar het gemiddelde van de hoogste en de naast daarbij komende bezoldigingen over vier en twintig maanden.

(3). Waar de hiervoren gestelde maatstaf ontbreekt, strekt tot pensioengrondslag, een bedrag gelijk aan de middelsom der genoten maandelijksche bezoldiging.

(4). Het pensioen wordt berekend naar een pensioengrondslag die gelijk is aan de hoogst genoten maandelijksche bezoldiging, ongeacht den tijd gedurende welken die bezoldiging is genoten:

a. voor kapiteins, die — hoewel nog volkomen geschikt voor hun rang zijnde — uit hoofde van dienstbelang het leger moeten verlaten;

b. bij ongeschiktverklaring voor de waarneming van den actieven militairen dienst in *Nederlandsch-Indië* wegens zielsof lichaamsgebreken, ontstaan in en door den dienst;

c. voor den officier, die na verkregen recht op pensioen overeenkomstig artikel 1 eerste lid punt *a*, hoewel nog volkomen geschikt voor den door hem bekleeden rang, het leger moet verlaten, omdat hij overcompleet is geraakt, hetzij door het opheffen van zijne betrekking, hetzij door de geheele of gedeeltelijke ontbinding van het wapen, het korps, den staf of het dienstvak, waartoe hij behoort.

(5). De beslissing of een kapitein, hoewel nog volkomen geschikt voor zijn rang zijnde, overeenkomstig lid 4 punt *a* hiervoren, uit hoofde van dienstbelang het leger moet verlaten, berust in *Nederland* bij den Minister van Koloniën, in *Nederlandsch-Indië* bij den Commandant van het leger.

(6). Voor officieren, verkeerende in het bij lid 4 punt *b* van dit artikel bedoelde geval, die wegens de in dat punt bedoelde

gebreken in *Nederlandsch-Indië* in een toestand geraken waarin zij niet de volle aan hun rang of betrekking verbonden bezoldiging genieten of die wegens bedoelde gebreken met verlof wegens ziekte naar *Europa* vertrokken zijnde tijdens verblijf aldaar eervol worden ontslagen, wordt als pensioengrondslag aangenomen het bedrag der hoogste maandelijksche bezoldiging, welke zij, waren zij in werkelijken dienst in *Nederlandsch-Indië* gebleven, zouden hebben genoten.

Artikel 9.

(1). Onder bezoldiging wordt in dit reglement verstaan het aan den rang of de betrekking verbonden vast traktement, zonder bijberekening van toelagen, indemniteiten, emolumenten, wisselvallige inkomsten of andere voordeelen, tenzij uitdrukkelijk door de Koningin of door den Gouverneur-Generaal ten aanzien van zoodanige bijberekening anders is bepaald.

(2). Met bezoldiging worden gelijkgesteld:

a. de personeele toelagen, die in geval van reorganisatie van een wapen, een dienstvak of onderdeel van een wapen of dienstvak, worden toegelegd ter vervanging van vroeger genoten of in uitzicht gestelde inkomsten, welke voor de berekening van pensioen in aanmerking kwamen;

b. wachtgeld, non-activiteitstraktement of voorloopige bezoldiging, zoolang deze inkomsten vermeerderd zijn met eene toelage wegens het bewijzen van doorloopende dienstverrichtingen en alsdan onder bijberekening van deze toelage.

Artikel 10.

(1). Het *normaal* maandelijksch pensioen, waarop recht wordt verkregen bij een diensttijd van twintig jaar en het bereiken van de in artikel 1 eerste lid punt *a* genoemde leeftijden, bedraagt, behoudens mogelijke verhoogingen overeenkomstig de artikelen 11, 12 en 13, zes en dertig procent van den pensioengrondslag.

(2). Bij een diensttijd van meer dan twintig jaren en het bereiken van de in artikel 1 punt a genoemde leeftijden wordt een *vermeerderd* maandelijksch pensioen toegekend, hetwelk, behoudens mogelijke verhoogingen overeenkomstig de artikelen 11, 12 en 13, bedraagt het voor normaal maandelijksch pensioen bepaald percentage van den pensioengrondslag, vermeerderd naar reden van twee procent van dien grondslag per jaar, waarmede de in het eerste lid van dit artikel genoemde diensttijd is

overschreden, tot een maximum van zes en veertig procent van den grondslag.

(3). Wanneer recht op pensioen is verkregen, overeenkomstig artikel 1, eerste lid punt *b* wordt een *verminderd* maandelijksch pensioen toegekend, hetwelk, behoudens mogelijke verhoogingen overeenkomstig de artikelen 11, 12 en 13, bedraagt het voor normaal maandelijksch pensioen bepaald percentage van den pensioengrondslag, verminderd naar reden van twee procent van dien grondslag per jaar voor den diensttijd, welke aan den in het eerste lid van dit artikel genoemden diensttijd ontbreekt.

(4). Behoudens mogelijke verhoogingen overeenkomstig de artikelen 11, 12 en 13, bedraagt het maandelijksch pensioen van de officieren die gepensionneerd worden wegens in en door den dienst ontstane ziels- of lichaamsgebreken, zes en veertig procent van den pensioengrondslag.

(5). Aan den officier, die niet valt in de termen van de vorige leden van dit artikel en niet verkeert in het geval, bedoeld bij artikel 3, wordt een *evenredig* maandelijksch pensioen toegekend, hetwelk, behoudens mogelijke verhoogingen overeenkomstig de artikelen 11, 12 en 13, bedraagt het percentage van den pensioengrondslag, dat tot het voor normaal maandelijksch pensioen vastgesteld percentage in gelijke verhouding staat als de voor pensioen geldende vervulde diensttijd tot een diensttijd van twintig dienstjaren, met dien verstande, dat het maandelijksch pensioen niet minder bedraagt dan achttien procent van den pensioengrondslag.

(6). In het geval, bedoeld bij artikel 3, bedraagt het pensioen, behoudens mogelijke verhoogingen overeenkomstig de artikelen 11, 12 en 13, de helft van het bedrag, dat aan den betrokken officier zou zijn toegekend, indien hij ware gepensionneerd overeenkomstig het vorig lid van dit artikel.

(7). De pensioenen worden in volle guldens bepaald, waarbij overschietende onderdeelen als een gulden worden berekend.

(8). Het maandelijksch pensioen, met inbegrip van mogelijke verhoogingen overeenkomstig de artikelen 11, 12 en 13, kan niet meer bedragen dan f 1000 (een duizend gulden).

Artikel 11.

(1). Het bedrag van het maandelijksch pensioen, berekend overeenkomstig de eerste zes leden van artikel 10 wordt verhoogd, wanneer verwonding, verminking, letsel of andere lichaams- of ziels-gebreken gepaard gaan met:

1°. het verlies van één of meer ledematen;

vastgesteld, dan wordt het bepaald op één procent van de inkomsten, welke tijdens dien dienst zijn genoten gedurende den tijd, die jaar voor jaar bij de berekening van den voor pensioen geldigen diensttijd in aanmerking komt.

(5). De vorenbedoelde bijdragen worden van de inkomsten, waarover zij geheven worden, ingehouden, wanneer bij de uitbetaling daarvan reeds vaststaat, dat zij verschuldigd zijn. Indien later blijkt, dat zulks verzuimd is of wanneer de bijdragen eerst later verschuldigd worden, worden zij, voor zoover geen verrekening kan plaats hebben met aan den belanghebbende terug te betalen bijdragen, aangezuiverd door inhouding van één procent van de daarna te genieten inkomsten, pensioen daaronder begrepen, met dien verstande, dat na toekenning van pensioen, de aanzuivering afloopt uiterlijk in vijf jaren.

(6). Bijdragen, welke niet op de aangeduide wijze kunnen worden ingehouden, worden niet ingevorderd.

(7). De op den dag van inwerkingtreden van dit reglement in dienst zijnde officieren zijn geen bijdrage, als in dit artikel bedoeld, verschuldigd over vóór 1 Februari 1925 genoten inkomsten.

Artikel 15.

(1). Behoudens het bepaalde in het tweede lid van dit artikel, gaat het pensioen in van en met den dag volgende op dien, waarop de bezoldiging het laatst werd genoten.

(2). In geen geval wordt het pensioen genoten gedurende den tijd dien de officier, *buiten bezwaar van den lande*, met verlof of non-actief doorbracht, in welk geval het pensioen ingaat op den eersten dag der maand volgende op dien, waarin het ontslag is ingegaan.

Artikel 16.

(1). Aan officieren, gepensionneerd wegens het volbrengen van den diensttijd, bedoeld in artikel 1, eerste lid, punt *a*, kan, wanneer zij in werkelijken dienst bij 's Rijks Zee- of Landmacht dan wel bij de Koloniale landmacht of de Gouvernementsmarine worden hersteld, worden vergund het pensioen te genieten gelijktijdig met de inkomsten aan den werkelijken dienst verbonden.

(2). Die vergunning wordt verleend, in *Nederland* door de Koningin, in *Nederlandsch-Indië* door den Gouverneur-Generaal onder nadere Koninklijke goedkeuring.

(3). Verlaat de gepensionneerde den dienst bij het Nederlandsch-Indische leger opnieuw, dan wordt zijn pensioen, over-

eenkomstig de bepalingen van dit reglement, herzien met inachtneming van zijn jongst doorgebrachten diensttijd. Het opnieuw te verleenen pensioen zal in geen geval minder bedragen dan het vroeger genotene.

(4). Het pensioen wordt in zijn geheel gelijktijdig genoten met de soldij verbonden aan de Militaire Willemsorde en de toelage verbonden aan de benoeming tot broeder der Orde van den Nederlandschen Leeuw.

Artikel 17.

(1). De Koningin behoudt zich voor om de zich buiten *Nederlandsch-Indië* bevindende gepensionneerde officieren in geval van oorleg, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden, bedoeld bij artikel 187 der Grondwet, op te roepen, om, na daartoe geschikt te zijn bevonden, in dienst te worden gesteld bij de strijdkrachten van den Staat.

(2). Het pensioen van den officier, die, zonder geldige redenen, aan de oproeping niet voldoet of zich aan de wederindienststelling onttrekt, wordt, op uitspraak van den Minister van Koloniën, geschorst.

(3). Deze schorsing neemt aanvang met den dag, waarop de gepensionneerde moest opkomen en niet opgekomen is, en eindigt met dien waarop de gepensionneerden, die aan de oproeping hebben voldaan, bij algemeenen maatregel van hunne verplichting tot den werkelijken dienst worden ontslagen.

Artikel 18.

Overeenkomstig het bepaalde bij artikel 17 is de Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* bevoegd om in geval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden in *Nederlandsch-Indië*, bedoeld bij artikel 26 eerste lid van het Dienstplichtbesluit, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 28 Mei 1923 nº. 65 (*Indisch Staatsblad* nº. 408) de zich aldaar bevindende gepensionneerde officieren voor wederindienststelling op te roepen, zullende de schorsing, in het voorgaande artikel bedoeld, worden toegepast op uitspraak van den Commandant van het leger.

Artikel 19.

Het pensioen vervalt:

a. wanneer de gepensionneerde eenige geregelde rijksinkomst geniet van een vreemde mogendheid, en dat wel van en met den eersten der maand volgende op die waarin dit blijkt; hem kan

door den Minister van Koloniën worden vergund het pensioen tot wederopzeggens te behouden, indien vóór of uiterlijk zes maanden na het aanvaarden van de betrekking, waaraan die rijksinkomst is verbonden, van den belanghebbende eene schriftelijke aanvraag tot het bekomen van goedkeuring op die aanvaarding bij het Departement van Koloniën wordt ontvangen; ook kan op daartoe door hem gedane aanvraag aan den gepensionneerde, den staat van Nederlander niet bezittende, die na terugkeer in zijn eigen land geregelde rijksinkomsten geniet uit hoofde van diensten, waartoe hij krachtens de wetten des lands is verplicht, door den Minister van Koloniën worden vergund het pensioen tot wederopzeggens te blijven genieten;

b. wanneer de betaling gedurende vijf achtereenvolgende jaren niet is opgevorderd; nochtans kunnen zij, wier pensioen volgens deze paragraaf verviel, op hun verzoek, buiten *Nederlandsch-Indië* door den Minister van Koloniën in *Nederlandsch-Indië* door den Gouverneur-Generaal, in het genot daarvan hersteld worden, in welk geval de uitkeering aanvangt van en met het kwartaal, volgende op dat, waarin de aanvraag tot herstel is ingekomen;

c. van en met den eersten der tweede maand, volgende op die, waarin de gepensionneerde overlijdt.

Artikel 20.

(1). De gepensionneerde of onderstand genietende, die is veroordeeld tot gevangenisstraf van drie maanden, tot hechtenis van drie maanden, tot plaatsing in eene Rijkswerkinrichting of tot eenige zwaardere straf, mist, gedurende den tijd, dat hij zijne straf ondergaat of zich door de vlucht aan de tenuitvoerlegging van het vonnis onttrekt, het genot van pensioen of onderstand.

(2). Ten aanzien van hem, die in *Nederland* zijne straf ondergaat of zich aldaar door de vlucht aan de tenuitvoerlegging van het vonnis onttrekt, is de Minister van Koloniën en ten aanzien van hem, die zijne straf in *Nederlandsch-Indië* ondergaat of zich aldaar door de vlucht aan de tenuitvoerlegging van het vonnis onttrekt, is de Directeur van Financiën, daartoe termen vindende, bevoegd om:

1°. gedurende dien tijd over het pensioen of den onderstand van den veroordeelde te beschikken ten behoeve van zijne vrouw, van zijne minderjarige afstammelingen in de rechte linie of van zijne bloedverwanten in de opgaande linie;

2°. voor zoover van de onder 1° bedoelde bevoegdheid geen gebruik wordt gemaakt, hem die uit de gevangenis of Rijkswerkinrichting is ontslagen, in het genot te stellen van eene uitkeering, welke bij een straftijd van minder dan één jaar de helft van het bedrag van het pensioen of den onderstand over dien straftijd en bij een straftijd van langeren duur de helft van het jaarlijksch bedrag van het pensioen of den onderstand niet te boven gaat.

Artikel 21.

Het pensioen kan in *Nederland* door den Minister van Koloniën, in *Nederlandsch-Indië* door den Commandant van het leger, worden ingetrokken, wanneer blijkt dat de gepensionneerde de verordeningen tot handhaving van het eigendomsrecht van den Staat op de Gouvernements-archieven in *Nederlandsch-Indië, Suriname* of *Curaçao* heeft overtreden.

Artikel 22.

(1). Alle in dit reglement vermelde pensioenen worden genoten onder den last aan de zijde van den gepensionneerde, tot naleving van alle verplichtingen, hem krachtens dit reglement opgelegd of aan dat genot bij latere algemeene verordeningen te verbinden.

(2). De aanvragen tot het verkrijgen van pensioen worden gericht in *Nederland* tot den Minister van Koloniën, in *Nederlandsch-Indië* tot den Commandant van het leger aldaar; zij worden steeds ingediend zooveel mogelijk met inachtneming der eischen van de militaire hiërarchie.

(3). De pensioenen worden verleend in *Nederland* door den Minister van Koloniën, in *Nederlandsch-Indië* door den Legercommandant; in de daartoe strekkende beschikkingen wordt steeds melding gemaakt van de artikelen van dit reglement, waarop deze berusten. Van de beslissingen van den Minister van Koloniën en van den Gouverneur-Generaal is beroep op de Koningin, van die van den Leger-commandant op den Gouverneur-Generaal.

(4). Indien uitsluitend tengevolge van een schrijf- of rekenfout het pensioen op een te hoog bedrag blijkt te zijn vastgesteld, wordt de beschikking, waarbij het pensioen is verleend, herzien bij een nieuwe beschikking, welke de gronden voor de herziening moet bevatten. Aan de vermindering van het pensioen mag geen terugwerkende kracht worden toegekend.

(5). Pensionneering gaat gepaard met — of wordt vooraf-

2°. het geheel en onherstelbaar verlies van het gezichtsvermogen in één of beide oogen;

3°. het verkeeren in een hulpbehoevenden lichaams- of geestestoestand wegens andere oorzaken dan die genoemd onder 1° en 2°.

(2). De verhooging bedraagt per maand:

a. wegens het verlies van één der ledematen of wegens het verlies van het gezichtsvermogen in één der oogen f 50 (vijftig gulden);

b. wegens het verlies van twee of meer ledematen of het verlies van het gezichtsvermogen in beiden oogen f 100 (eenhonderd gulden);

c. wegens het verkeeren in een hulpbehoevenden lichaams- of geestestoestand f 50 (vijftig gulden) of f 100 (eenhonderd gulden) al naar gelang de toestand waarin de betrokkene verkeert te vergelijken is met dièn onder *a* dan wel met dien onder *b*.

(3). Ingeval het verlies van het gezichtsvermogen in één oog of in beide oogen, het verlies van één of meer ledematen of een hulpbehoevende lichaams- of geestestoestand samengaan, wordt voor de berekening der pensioensverhoogingen ieder der redenen voor de toekenning eener verhooging op vorenbedoelden voet afzonderlijk in rekening gebracht, met dien verstande evenwel, dat het totale bedrag der toe te kennen verhoogingen het bedrag van f 200 (tweehonderd gulden) per maand niet mag overschrijden.

(4). Onder „ledematen" worden verstaan „handen" en „voeten", onverschillig of met het verlies daarvan ook dat van armen en beenen gepaard gaat.

(5). De gemelde verhoogingen worden niet toegekend, indien de boven omschreven toestanden moeten worden toegeschreven aan eigen moedwillige handelingen of aan ongeregeld gedrag.

(6). In hulpbehoevenden toestand, aanspraak gevende op pensioensverhooging, worden geacht te verkeeren zij, die ten gevolge van de ziekte of gebreken, waarvoor zij voor den militairen dienst werden afgekeurd, bijzondere verpleging, verzorging of bewaking behoeven, dan wel door die ziekte of gebreken in ernstige mate belemmerd worden tot het verrichten van arbeid om hunne inkomsten te brengen in overeenstemming met de behoeften van hunnen maatschappelijken stand.

(7). Bij de beoordeeling of een hulpbehoevende toestand

bestaat, wordt alleen in beschouwing genomen de toestand, waarin de afgekeurde *lichamelijk of geestelijk* verkeert ten gevolge van de ziekte of de gebreken, die tot de afkeuring hebben geleid of waarvoor aanspraak op verhooging van pensioen bestaat.

Artikel 12.

(1). Indien een officier, tengevolge van de ziekte of de gebreken, die tot zijne afkeuring hebben geleid, in een hulpbehoevenden lichaams- of geestestoestand verkeert, doch twijfel bestaat of die toestand blijvend is, wordt de verhooging bedoeld in punt *e* van het vorig artikel voor een bepaalden tijd, niet korter dan een jaar, toegekend.

(2). Is de verhooging voor korteren termijn dan vijf jaar toegekend, dan kan zij eens of meermalen worden verlengd, indien bij een geneeskundig onderzoek blijkt, dat de belanghebbende nog in een hulpbehoevenden lichaams- of geestestoestand verkeert, met dien verstande, dat de verhooging in geen geval kan worden genoten over een langeren dan gemelden termijn van vijf jaar.

(3). Het in het vorig lid bedoeld geneeskundig onderzoek, waarvoor in *Nederland* door den Minister van Koloniën, in *Nederlandsch-Indië* door den Commandant van het leger, genoegen kan worden genomen met de verklaring van burgerlijke geneeskundigen, mag niet langer dan drie maanden vóór den vervaldag van de tijdelijk toegekende pensioensverhooging plaats hebben.

(4). De tijdelijke pensioensverhooging wordt veranderd in eene voortdurende, wanneer bij *militair geneeskundig* onderzoek blijkt, dat de belanghebbende *blijvend* in een hulpbehoevenden lichaams- of geestestoestand verkeert, met dien verstande, dat zoo daartoe aanleiding bestaat, een tijdelijke verhooging van f 50 (vijftig gulden) kan gewijzigd worden in eene voortdurende verhooging van f 100 (eenhonderd gulden) en omgekeerd.

(5). De tijdelijke pensioensverhooging kan *bij wijze van uitzondering* ook zonder *militair* geneeskundig onderzoek worden veranderd in eene voortdurende, wanneer in *Nederland* ten genoege van den Minister van Koloniën, in *Nederlandsch-Indië* ten genoege van den Commandant van het leger, uit eene geneeskundige verklaring blijkt, dat de afgekeurde niet in staat is zich aan een militair geneeskundig onderzoek te onderwerpen en de redenen, die de verhooging oorspronkelijk deden toekennen, nog bestaan.

(6). Geene verlenging van een tijdelijke pensioensverhooging en geene verandering van een tijdelijke in een voortdurende pensioensverhooging heeft plaats, tenzij bij het laatstelijk ingesteld geneeskundig onderzoek oorzakelijk verband is gebleken tusschen de daarbij bevonden ziekte of gebreken en die, welke aanvankelijk tot de toekenning van eene tijdelijke pensioensverhooging aanleiding hebben gegeven.

(7). Om voor de verlenging van eene tijdelijke pensioensverhooging of voor toekenning van eene voortdurende in stede van eene tijdelijke pensioensverhooging in aanmerking te komen, moet de belanghebbende eene aanvrage inzenden vóór of binnen drie maanden na den vervaldag van de vorige verhooging. Door het niet tijdig inzenden van de aanvraag gaat de aanspraak op het verder genot van de tijdelijke pensioensverhooging of op de toekenning van eene voortdurende pensioensverhooging verloren, tenzij, in *Nederland* door den Minister van Koloniën, in *Nederlandsch-Indië* door den Commandant van het leger, termen worden gevonden om van deze bepaling af te wijken.

(8). De in het vorig lid bedoelde aanvragen worden gericht, buiten *Nederlandsch-Indië* tot den Minister van Koloniën, in *Nederlandsch-Indië* tot den Commandant van het leger aldaar.

Artikel 13.

(1). Officieren, die ondanks de ziekten of gebreken, welke aanspraak geven op pensioensverhooging ingevolge artikel 11, blijven doordienen, verkrijgen wanneer zij later gepensionneerd worden, boven het hun toekomend pensioen de verhooging overeenkomstig evengenoemd artikel en binnen de aldaar aangegeven grenzen.

(2). Overigens ligt aan de toekenning van het pensioen ten grondslag de toestand waarin de belanghebbende zich bevindt bij het verlaten van den dienst.

(3). Latere verbetering of verergering brengt — behoudens het bepaalde in artikel 12 — in het vastgesteld pensioen geene verandering, met dien verstande nochtans, dat ingeval ter zake van verwonding, verminking, letsel, ziels- of lichaamsgebreken pensioen werd toegekend en die gebreken den gepensionneerde later, mits niet door eigen moedwillige handelingen of ongeregeld gedrag, in een toestand brengen, die, had hij reeds bij de pensionneering bestaan, recht zou hebben gegeven op een hooger pensioen dan verleend werd, de belanghebbende alsnog in het genot van dat hoogere pensioen wordt gesteld, indien

de daartoe strekkende aanvraag binnen vijf jaar na het verlaten van den dienst wordt ingediend.

Artikel 14.

(1). Door de officieren wordt ten behoeve van de pensioenen een bijdrage betaald van één procent van hun bezoldiging en wat daarmede volgens dit reglement wordt gelijk gesteld, voorloopige bezoldiging, wachtgeld, nonactiviteitstraktement en verloftraktement, genoten over den tijd, die jaar voor jaar bij de berekening van den voor pensioen geldigen diensttijd in aanmerking komt.

(2). Wanneer op of na het tijdstip, waarop het maximum aantal voor pensioen tellende dienstjaren wordt bereikt, inkomsten worden genoten waarover met inbegrip van den tijd gedurende welken te voren dezelfde of hoogere inkomsten zijn genoten nog niet vierentwintig maanden bijdrage is betaald, zal ook over verderen jaar voor jaar tellenden diensttijd, vallende na dat tijdstip, bijdrage moeten worden voldaan, echter alleen over het bedrag waarmede die inkomsten overtreffen de inkomsten waarover tevoren gedurende vierentwintig maanden is bijgedragen. Die nadere heffing wordt slechts voortgezet totdat over het meerdere vierentwintig maanden is bijgedragen, met inbegrip van den tijd gedurende welken bijdrage betaald is over de volle inkomsten, waarvan dit meerdere deel uitmaakt.

(3). Dezelfde bijdrage wordt betaald over inkomsten, genoten in anderen dienst dan als officier in vasten dienst bij het Nederlandsch-Indische leger, wanneer die dienst in aanmerking komt voor pensioen volgens dit reglement, tenzij over die inkomsten, krachtens de voor dien anderen dienst geldende pensioenbepalingen, reeds aan de Indische geldmiddelen is betaald. Voor de toepassing van dit voorschrift geschiedt de berekening van de inkomsten, genoten in anderen militairen dienst bij de landmacht in *Nederlandsch-Indië* dan als officier van die landmacht of in militairen dienst elders, volgens een door den Gouverneur-Generaal vast te stellen maatstaf.

(4). Voor zoover door de betrokkenen over dien in het vorig lid bedoelden anderen dienst dan als officier in vasten dienst bij het Nederlandsch-Indische leger nog niet is voldaan, wat voldaan zou moeten zijn of worden om dien tijd krachtens de voor dien anderen dienst geldende pensioenbepalingen te doen medetellen voor pensioen op den voet dier bepalingen, moet ook dat bedrag worden betaald. Kan dit bedrag niet worden

Reglement op het verleenen van diensttijdpensioenen en van onderstanden voor eens aan de Europeesche en de in pensioensvooruitzichten met dezen gelijkgestelde niet-Europeesche onderofficieren van het Nederlandsch-Indische leger.

HOOFDSTUK I.

Inleiding.

Artikel 1.

Waar in dit reglement wordt gesproken van onderofficieren, worden daarmede bedoeld:

a. de Europeesche onderofficieren van het Nederlandsch-Indische Leger met den rang van sergeant (wachtmeester, fourier) of een hoogeren rang tot en met den rang van onderluitenant;

b. de niet-Europeesche onderofficieren van het Nederlandsch-Indische leger, die — voor zooveel noodig naar door den Gouverneur-Generaal te stellen regelen — in pensioensvooruitzichten met de in punt *a* bedoelde onderofficieren zijn of worden gelijkgesteld.

HOOFDSTUK II.

Van het recht op pensioen en op onderstand voor ééns.

Artikel 2.

Recht op *voortdurend* pensioen wordt, ongerekend in de gevallen bedoeld bij de artikelen 4 § 4 en 5 § 2, verkregen:

1°. na beëindiging van een diensttijd van twintig of meer dienstjaren en het bereiken van een leeftijd van veertig jaar;

2°. na beëindiging van een diensttijd van minder dan twintig doch ten minste vijftien dienstjaren en het bereiken van een leeftijd van veertig jaar;

3°. als de onderofficier den dienst moet verlaten wegens in en door den dienst ontstane ziels- of lichaamsgebreken, die hem

ongeschikt maken voor de verdere waarneming van den militairen dienst zoowel in als buiten *Europa*, en niet gezgd kan worden, dat hij eene genees- of heelkundige behandeling, waardoor de geschiktheid voor dien dienst zou kunnen herwonnen, opzettelijk bemoeilijkt of belet heeft;

4°. als de onderofficier den dienst moet verlaten wegens zielsof lichaamsgebreken, die hem ongeschikt maken voor de verdere waarneming van den militairen dienst zoowel in als buiten *Europa*, niet ontstaan in en door den dienst en niet het gevolg van eigen moedwillige handelingen of ongeregeld gedrag, mits de belanghebbende tevens een diensttijd van ten minste zes dienstjaren kunne doen gelden;

5°. als de onderofficier den dienst moet verlaten onder gelijke omstandigheden, als hiervoren onder 4° bedoeld, zonder te voldoen aan den daarbij ten aanzien van den diensttijd gestelden eisch, doch voor altijd geheel of ten deele buiten staat wordt bevonden om in zijn levensonderhoud te voorzien;

6°. door den in *Nederlandsch-Indië* geboren en aldaar in militairen dienst getreden onderofficier, zoomede door den met eene in *Nederlandsch-Indië* geboren vrouw gehuwden onderofficier, die hoewel alléén lichamelijk ongeschikt voor de verdere waarneming van den militairen dienst in *Nederlandsch-Indië*, nochtans op dien grond den dienst moet verlaten en overigens in de termen valt van het bepaalde onder 3°, 4° of 5° hiervoren;

7°. als de onderofficier, die niet valt in de termen van een der voorafgaande bepalingen, den dienst moet verlaten wegens onbekwaamheid of ongeschiktheid om in den verkregen rang of stand bij de Nederlandsch-Indische landmacht te dienen of wegens het eindigen van een dienstverband, welks vernieuwing is geweigerd om andere redenen dan wegens wangedrag, handelingen of gedragingen, welke de tucht ondermijnen, onzedelijkheid of verregaande nalatigheid in de vervulling der dienstplichten, een en ander mits de belanghebbende tevens een diensttijd van ten minste tien dienstjaren kunne doen gelden.

Artikel 3.

§ 1. Waar in dit reglement niet bepaald wordt gewag gemaakt van ,,werkelijke'' dienstjaren, doelt het woord ,,dienstjaren'' op een diensttijd, berekend overeenkomstig de artikelen 12—15.

§ 2. (1). Als ,,eigen moedwillige handelingen'' worden bij de toepassing van dit reglement beschouwd alle daden, gepleegd

met het kennelijk doel om lichamelijke ongeschikheid voor den militairen dienst te veroorzaken, zoomede het opzettelijk bemoeilijken of beletten van eene genees- of heelkundige behandeling, waardoor de geschiktheid voor den militairen dienst zou kunnen zijn herwonnen.

(2). Onder het opzettelijk bemoeilijken of beletten van eene genees- of heelkundige behandeling wordt verstaan het bemoeilijken of beletten onder omstandigheden, die wijzen op het kennelijk doel van den belanghebbende om voor den militairen dienst ongeschikt te blijven.

(3). De beslissing in hoever eens genees- of heelkundige behandeling, in den zin van het voren bepaalde, al dan niet opzettelijk bemoeilijkt of belet is geworden, berust: in *Nederland* bij den Minister van Koloniën, in *Nederlandsch-Indië* bij den Commandant van het leger.

(4). Ziels- of lichaamsgebreken, ontstaan door misbruik van alcoholische of narcotische middelen, worden geacht het gevolg te zijn van ,,ongeregeld gedrag''.

§ 3. Ziels- of lichaamsgebreken, ontstaan ,,in en door den dienst'', worden, met uitsluiting van alle andere, gerekend te zijn:

a. die, welke het gevolg zijn van verwonding, verminking of letsel in den strijd bekomen;

b. die, welke beschouwd moeten worden, òf als het gevolg van vermoeienissen of ontberingen bij oorlogsverrichtingen, òf ontstaan zijn buiten den oorlog, doch onder omstandigheden, zóó uitsluitend aan het volbrengen van militaire dienstplichten verbonden, dat de bekomen gebreken in dit opzicht met de gevolgen van oorlogsverrichtingen kunnen worden gelijkgesteld.

Artikel 4.

§ 1. Recht op *tijdelijk* pensioen wordt, ongerekend in het geval bedoeld bij artikel 5 § 2, verkregen:

1°. als de onderofficier den dienst moet verlaten onder gelijke omstandigheden, als vermeld in artikel 2, onder 4°, niet verkeert in het geval, voorzien onder 5° van dat artikel, en een diensttijd kan doen gelden van minder dan zes doch ten minste vier dienstjaren;

2°. als de onderofficier den dienst moet verlaten, onder dezelfde omstandigheden als hiervoren onder 1° bedoeld, zijn diensttijd minder dan vier dienstjaren bedraagt, doch hij tijde-

lijk geheel of ten deele buiten staat wordt bevonden om in zijn levensonderhoud te voorzien;

3°. door den in *Nederlandsch-Indië* geboren en aldaar in militairen dienst getreden onderofficier, zoomede door den met eene in *Nederlandsch-Indië* geboren vrouw gehuwden onderofficier, die, hoewel alléén lichamelijk ongeschikt voor de verdere waarneming van den militairen dienst in *Nederlandsch-Indië*, nochtans op dien grond den dienst moet verlaten, en overigens in de termen valt van het bepaalde onder 1° of 2° hiervoren;

4°. als de onderofficier den dienst moet verlaten onder gelijke omstandigheden, als vermeld in artikel 2 onder 7°, doch een diensttijd kan doen gelden van minder dan tien, maar ten minste vier dienstjaren.

§ 2. (1). Het tijdelijk pensioen wordt voor niet korter dan één jaar en voor niet langer dan vijf jaar toegekend.

(2). Is het voor korteren termijn dan vijf jaren toegekend, dan kan het, indien bij een geneeskundig onderzoek blijkt, dat de belanghebbende tijdelijk geheel of ten deele buiten staat is om in zijn levensonderhoud te voorzien, met inachtneming van het bepaalde bij artikel 18, § 5 punten *a* en *b*, eens of meermalen worden verlengd, met dien verstande, dat het in geen geval kan worden genoten over een langeren dan den gemelden termijn van vijf jaren, daaronder c. q. begrepen de tijd van schorsing ingevolge artikel 32 en de tijd waarover tijdelijk pensioen niet werd toegekend, omdat de belanghebbende nog dan wel weder geschikt was om in zijn levensonderhoud te voorzien.

§ 3. Het in de vorige paragraaf bedoeld geneeskundig onderzoek mag niet langer dan drie maanden vóór den vervaldag van het tijdelijk pensioen hebben plaats gehad.

§ 4. Het tijdelijk pensioen wordt veranderd in voortdurend pensioen, wanneer bij militair geneeskundig onderzoek blijkt, dat de tijdelijk gepensionneerde voor altijd geheel of ten deele buiten staat is om in zijn levensonderhoud te voorzien.

§ 5. Geene verlenging van tijdelijk pensioen en geene verandering van tijdelijk in voortdurend pensioen heeft plaats, tenzij bij het laatstelijk ingesteld geneeskundig onderzoek oorzakelijk verband is gebleken tusschen de daarbij bevonden zielsof lichaamsgebreken en die, welke aanvankelijk tot de toekenning van tijdelijk pensioen aanleiding hebben gegeven.

gegaan door — toekenning van eervol ontslag uit den militairen dienst.

(6). Nopens de toekenning van het pensioen wordt den belanghebbende een authentiek bewijsstuk uitgereikt.

Artikel 23.

De pensioenen zijn, na overlegging der vereischte bewijsstukken, betaalbaar, in *Nederland* na het einde van elk kwartaal, in *Nederlandsch-Indië* na den afloop van elke maand, een en ander behoudens het bepaalde bij artikel 62 der Indische Comptabiliteitswet (*Nederlandsch Staatsblad* 1925 n°. 328, *Indisch Staatsblad* 1925 n°. 448).

Artikel 24.

(1). De pensioenen, krachtens dit reglement verleend, zijn onvervreemdbaar, voor zooveel zij in *Nederland* betaald worden, overeenkomstig de wet van 26 Mei 1849 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 24).

(2). De gepensionneerde kan daarover op geenerlei wijze beschikken, ook niet door verpanding of beleening.

(3). Indien hij last geeft om het pensioen voor hem te ontvangen, kan hij die lastgeving altijd herroepen.

(4). Alle overeenkomsten hiermede strijdig zijn nietig.

(5). Deze bepaling wordt uitgedrukt in het authentiek bewijsstuk bedoeld aan het slot van artikel 22.

(6). Onder de hier bedoelde verboden beleeningen zijn niet begrepen de voorschotten door gemeentebesturen, liefdadige of tot algemeen nut werkende instellingen, hetzij renteloos, hetzij tegen een matige rente verstrekt, tegen tijdelijke afgifte van het voormelde authentiek bewijsstuk, mits de bepalingen, volgens welke die voorschotten worden uitgekeerd zijn goedgekeurd, in *Nederland* door Gedeputeerde Staten der betrokken provincie, in *Nederlandsch-Indië* door de autoriteiten daartoe aan te wijzen door den Gouverneur-Generaal.

Artikel 25.

(1). Aan officieren, die uit den militairen dienst worden ontslagen ingevolge een van de punten 1° tot en met 10° van artikel 42 der Regeling, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 8 September 1910 n°. 39 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 278, *Indisch Staatsblad* n°. 592) wordt, wanneer bij de redenen van het ontslag verzachtende omstandigheden zijn of worden aangenomen, voortdurende of tijdelijke onderstand toegekend.

(2). Voortdurende onderstand wordt verleend, wanneer de ontslagene een diensttijd telt van ten minste acht dienstjaren, die ingeval van pensionneering geldend zouden zijn.

(3). Bij minderen diensttijd wordt tijdelijke onderstand toegekend en wel voor een tijdvak, gelijk aan de helft van den volbrachten diensttijd, die in geval van pensionneering geldend zou zijn.

(4). De onderstand bedraagt de helft van het pensioen, dat den officier zou zijn toegekend, indien hij den dienst had moeten verlaten wegens ziels- of lichaamsgebreken, niet in en door den dienst ontstaan.

(5). Op de aan officieren te verleenen onderstanden zijn mutatis mutandis toepasselijk de bepalingen in de artikelen 15, 17, 18, 19, 20, 21, 22 (uitgezonderd het 5e lid), 23 en 24 ten aanzien der pensioenen vastgesteld.

(6). Op den onderstand wordt om geenerlei reden korting toegestaan ten behoeve van particuliere schuldeischers.

(7). De onderstand wordt niet uitgekeerd zoolang de in het genot daarvan gestelde voormalige officier eene geregelde inkomst geniet ten laste der geldmiddelen van *Nederland*, *Nederlandsch-Indië*, *Suriname* of *Curaçao*.

Artikel 26.

In gevallen waarin bij dit reglement niet is voorzien of waarvoor het geen voldoenden maatstaf ter bepaling van het pensioen oplevert, dan wel wanneer uitstekende militaire daden eene buitengewone geldelijke belooning vorderen ten laste der begrooting van *Nederlandsch-Indië*, behoudt de Koningin Zich voor daarin te voorzien bij een afzonderlijk en met redenen omkleed besluit.

Artikel 27.

Dit reglement kan worden aangehaald onder den titel:

„Diensttijdpensioenreglement voor officieren".

Overgangsbepalingen.

Artikel 28.

(1). Zij, die tot officier in vasten dienst bij het Nederlandsch-Indische leger zijn benoemd vóór den dag, waarop dit reglement in werking treedt, moeten — behoudens het bepaalde in het vierde lid van dit artikel — binnen drie jaren na dien dag of, wanneer zij eerder den militairen dienst verlaten, vóór het ver-

laten van den militairen dienst, schriftelijk verklaren of zij zich al dan niet aan de bepalingen van dit reglement wenschen te onderwerpen.

(2). De in het vorig lid bedoelde officieren die zich aan de bepalingen van dit reglement onderwerpen, zijn de in artikel 14 eerste lid bedoelde bijdrage verschuldigd van 1 Februari 1925 af, tenzij zij op dien dag niet in het genot waren van inkomsten, waarover de bijdrage wordt geheven, in welk geval zij die bijdrage verschuldigd zijn van af den dag, waarop zij in het genot van zoodanige inkomsten zijn getreden.

(3). De in het eerste lid bedoelde officieren, die zich niet aan de bepalingen van dit reglement wenschen te onderwerpen, dan wel de in dat lid bedoelde termijnen hebben laten voorbijgaan, zonder de daarin bedoelde verklaring af te geven, blijven, behoudens het bepaalde in het vierde lid van dit artikel, onderworpen aan de bepalingen van het Reglement op het toekennen van pensioen en onderstand aan de Europeesche en de op gelijken voet behandelde officieren van het Nederlandsch-Indische leger, opnieuw vastgesteld bij Koninklijk besluit van 4 December 1919 n°. 66 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 801, *Indisch Staatsblad* 1920 n°. 65), zooals dat reglement sedert is of nader zal worden gewijzigd en aangevuld.

(4). De in het eerste lid bedoelde officieren, die op het einde van den in dat lid genoemden termijn van drie jaren reeds recht op pensioen hadden kunnen doen gelden, doch eerst na het verstrijken daarvan den dienst eervol en met behoud van recht op pensioen verlaten, kunnen de in het aangehaalde lid bedoelde schriftelijke verklaring na afloop van dien termijn, doch vóór het verlaten van den dienst indienen, wordt hun pensioen volgens dit reglement geregeld, dan is voor hen van toepassing het bepaalde in het tweede lid van dit artikel.

(5). De in het eerste lid van dit artikel vervatte bepaling, dat zij die den militairen dienst verlaten binnen den daarin genoemden termijn van drie jaar, vóór het verlaten van den militairen dienst schriftelijk moeten verklaren of zij zich aan de bepalingen van dit reglement wenschen te onderwerpen, geldt niet voor hen, die — in *Nederland* ter beoordeeling van den Minister van Koloniën, in *Nederlandsch-Indië* ter beoordeeling van den Commandant van het leger — niet tijdig in de gelegenheid konden worden gesteld de betrekkelijke verklaring af te geven. Door hen kan deze verklaring ook nà het verlaten van den militairen dienst worden afgegeven.

Artikel 29.

(1). De termijn van één jaar, bedoeld in het tweede lid van artikel 5 van dit reglement, vangt ten aanzien van de op den dag van inwerkingtreden daarvan in dienst zijnde officieren aan met dien dag of met den dag, waarop zij voor het eerst na bedoelden datum den werkelijken dienst hebben hervat.

(2). Het bepaalde in artikel 6, eerste lid punt *a*, volgens welk punt diensttijd, volbracht vóór het intreden van het negentiende levensjaar bij de regeling van het pensioen niet in rekening wordt gebracht, geldt niet voor hen, die vóór den dag, waarop dit reglement in werking treedt, in militairen dienst zijn getreden. Voor hen blijft de bepaling gelden, dat diensttijd volbracht vóór het intreden van het zeventiende levensjaar bij de regeling van het pensioen niet in rekening wordt gebracht.

Artikel 30.

De pensioengrondslag van hen, aan wie na een op of na 1 Februari 1925 ingegaan eervol ontslag uit den militairen dienst alsnog pensioen wordt verleend of wier toegekend pensioen wordt herzien op den voet van dit reglement, wordt, indien de Militaire Bezoldigingsregeling 1925 (*Indisch Staatsblad* 1925 n°. 44) heeft geleid tot een verhooging van de bezoldiging verbonden aan den laatstelijk of tevoren door hen bekleeden rang, vastgesteld naar den maatstaf alsof genoemde bezoldigingsregeling op 1 Februari 1923 in werking ware getreden.

Behoort bij het Koninklijk besluit van 2 December 1926 n°. 30, *Staatsblad* n°. 392.

Mij bekend,

De Minister van Koloniën,

KONINGSBERGER.

Artikel 5.

§ 1. Recht op onderstand voor ééns wordt verkregen:

1°. door den niet voor toekenning van pensioen in aanmerking komenden onderofficier, die den dienst moet verlaten wegens ziels- of lichaamsgebreken, welke hem ongeschikt maken voor de verdere waarneming van den militairen dienst zoowel in als buiten *Europa*, en niet het gevolg zijn van eigen moedwillige handelingen of ongeregeld gedrag;

2°. door den in *Nederlandsch-Indië* geboren en aldaar in militairen dienst getreden onderofficier, zoomede door den met eene in *Nederlandsch-Indië* geboren vrouw gehuwden onderofficier, die, zonder in het genot van pensioen te kunnen worden gesteld, den dienst moet verlaten wegens ziels- of lichaamsgebreken, welke hem alléén ongeschikt maken voor de verdere waarneming van den militairen dienst in *Nederlandsch-Indië*, en niet het gevolg zijn van eigen moedwillige handelingen of ongeregeld gedrag;

3°. door den gewezen onderofficier, wiens tijdelijk pensioen niet verlengd wordt, omdat hij nog dan wel weder geschikt is om in zijn levensonderhoud te voorzien.

§ 2. Aan den gewezen onderofficier, wien aanvankelijk een onderstand voor ééns is toegekend, wordt, op den voet der regelen, neergelegd in de artikelen 2 en 4, alsnog voortdurend of tijdelijk pensioen toegekend, indien blijkt dat hij, tengevolge van de ziels- of lichaamsgebreken, welke hem laatstelijk ongeschikt maakten voor de verdere waarneming van den militairen dienst, voortdurend geheel of ten deele, dan wel tijdelijk geheel of ten deele, niet in staat is om in zijn levensonderhoud te voorzien.

Artikel 6.

§ 1. (1). Behoudens het bepaalde in de volgende paragraaf en in paragrafen 3 en 5 van artikel 20, wordt ter zake van verwonding, verminking, letsel, ziels- of lichaamsgebreken, geen onderstand voor ééns toegekend en geen pensioen verleend, gewijzigd, verlengd of verhoogd, zonder dat over het ontstaan, den aard en de gevolgen van de verwonding, de verminking, het letsel, de ziels- of lichaamsgebreken, welke recht op onderstand of pensioen geven, een militair geneeskundig onderzoek heeft plaats gehad, naar regelen, te stellen bij algemeene verordening.

(2). Dit militair geneeskundig onderzoek wordt, op last of

met machtiging van de bevoegde autoriteit, of op verzoek van den belanghebbende éénmaal herhaald, mede overeenkomstig bij algemeene verordening te stellen regelen.

§ 2. In *Nederland* kan door den Minister van Koloniën en in *Nederlandsch-Indië* door den Commandant van het leger genoegen genomen worden met de verklaringen van burgerlijke geneeskundigen betreffende tijdelijk gepensionneerden, die voor eene verlenging van het tijdelijk pensioen overeenkomstig artikel 4 paragraaf 2 in aanmerking komen, of aanspraak hebben op onderstand voor ééns ingevolge artikel 5, paragraaf 1, onder 3°.

Artikel 7.

§ 1. Het recht op verkrijging van pensioen of van onderstand voor ééns gaat verloren:

a. in geval van ontslag wegens wangedrag, handelingen of gedragingen, welke de tucht ondermijnen, onzedelijkheid of verregaande nalatigheid in de vervulling der dienstplichten;

b. in geval van veroordeeling tot militaire detentie, gevangenisstraf of eenige zwaardere straf, indien verwijdering uit den dienst daarvan het gevolg is of wel in geval van gelijke veroordeeling na het verlaten van den dienst wegens een misdrijf, vóór dat tijdstip begaan, indien uit den aard der zaak verwijdering uit den dienst daarvan het gevolg zou geweest zijn;

c. in geval van het verlaten van den dienst uit hoofde van ongeschiktheid wegens ziels- of lichaamsgebreken, ontstaan of vóórtdurend tengevolge van eigen moedwillige handelingen of van ongeregeld gedrag;

d. in geval van een rechterlijk gewijsde terzake van desertie of van eene krijgstuchtelijke bestraffing terzake van vermissing in *Nederlandsch-Indië* voor langer dan acht en twintig dagen, in beide gevallen indien verwijdering uit den dienst daarvan het gevolg is;

e. in geval van het verlaten van den dienst uithoofde van lichaamsgebreken ontstaan vóór het in dienst treden en bij het geneeskundig onderzoek niet waarneembaar, doch waarvan het bestaan den betrokkene bekend was en bij bedoeld onderzoek opzettelijk werd verzwegen.

§ 2. Vervolging wegens misdrijf schorst de beslissing omtrent de toekenning van pensioen of van onderstand voor ééns tot na de uitspraak van het eindvonnis.

Artikel 8.

Overgang in eenigen anderen tak van Rijksdienst in *Nederland, Nederlandsch-Indië, Suriname* of *Curaçao*, waaraan uitzicht op pensioen of gagement is verbonden, heeft tengevolge dat de betrokkene geen recht meer kan doen gelden op de verkrijging van pensioen of van onderstand voor ééns volgens dit reglement.

Artikel 9.

§ 1. Behoudens het bepaalde bij § 2 van dit artikel, gaat het pensioen, dan wel de verhooging van pensioen, ook wanneer de toekenning heeft plaats gehad ingevolge artikel 11 § 2, in met den dag, waarop de bezoldiging heeft opgehouden.

§ 2. De verhooging van pensioen, bedoeld bij artikel 22, gaat in met den dag, waarop de aanvrage bij het Ministerie van Koloniën in *Nederland* of bij het Departement van Oorlog in *Nederlandsch-Indië* is ontvangen.

Artikel 10.

§ 1. De onderofficier, die bij het Nederlandsch-Indische leger in dienst is getreden, terwijl hij in het genot was van voortdurend militair pensioen of gagement als gewezen militair van het Nederlandsch-Indische leger of van de troepen in *Suriname* of *Curaçao* en wiens pensioen of gagement bij dat in dienst treden is komen te vervallen, wordt bij het verlaten van den dienst gepensionneerd naar reden van zijn geheelen diensttijd, indien hij alsdan valt in de termen van artikel 2. Is dit laatste niet het geval, dan wel heeft de betrokkene tijdens zijne nieuwe verbintenis het recht op verkrijging van pensioen verloren, dan wordt hem het vroeger toegekend militair pensioen of gagement weder toegekend, tenzij ter zake anders is bepaald.

§ 2. Het pensioen, toegekend overeenkomstig § 1 hiervoren, bedraagt niet minder dan het vroeger verleende pensioen of gagement.

Artikel 11.

§ 1. Aan den onderofficier, die recht heeft op pensioen ingevolge artikel 2 onder 1° of 2°, wordt dat pensioen toegekend op zijn verzoek.

§ 2. Wanneer een onderofficier, zonder toekenning van pensioen of zonder erkenning van het recht op pensioen, den dienst heeft verlaten, hoewel hij recht op pensioen kon doen gelden,

of wanneer een gepensionneerd militair, buiten het geval bij artikel 22 voorzien, recht heeft op een hooger pensioen dan hem werd verleend, wordt hij op zijn verzoek alsnog in het genot van het hem toekomend pensioen of hooger pensioen gesteld.

§ 3. Om voor verlenging van tijdelijk pensioen of voor toekenning van voortdurend in stede van tijdelijk pensioen in aanmerking te komen, moet de belanghebbende eene aanvrage inzenden binnen drie maanden na den vervaldag van het vorig pensioen. Door het niet tijdig inzenden van de aanvraag gaat de aanspraak op het verder genot van tijdelijk pensioen of op toekenning van voortdurend pensioen verloren, tenzij, in *Nederland* door den Minister van Koloniën, in *Nederlandsch-Indië* door den Commandant van het leger, termen worden gevonden om van deze bepaling af te wijken.

§ 4. De aanvragen worden in alle vorenbedoelde gevallen gericht: in *Nederlandsch-Indië* aan den Commandant van het leger en Chef van het Departement van Oorlog, elders aan den Minister van Koloniën in *Nederland*.

§ 5. Hij, die zonder toekenning van onderstand voor éèns en zonder erkenning van het recht daarop den dienst heeft verlaten, hoewel hij recht op onderstand kon doen gelden, zoomede hij, die aanspraak heeft op onderstand ingevolge artikel 5 paragraaf 1, onder 3°, wordt op zijn verzoek in het genot van dien onderstand gesteld, mits zijne op den voet van § 4 hiervoren in te zenden aanvrage wordt ontvangen binnen zes maanden na het verlaten van den dienst of na ommekomst van den termijn, waarvoor hem tijdelijk pensioen is verleend.

HOOFDSTUK III.

Van den diensttijd.

Artikel 12.

§ 1. Als diensttijd komt in aanmerking de overeenkomstig de artikelen 14 en 15 berekende tijd, vóór en na de inwerkingtreding van dit reglement doorgebracht:

a. in militaire betrekkingen bij het Nederlandsch-Indische leger, daaronder begrepen het buiten *Nederlandsch-Indië* gevestigde troepengedeelte van dat leger, met dien verstande, dat, voor zoover de in deze betrekkingen doorgebrachte tijd reeds met pensioen of gagement is vergolden, die tijd alleen dan in

aanmerking komt, indien het pensioen of gagement bij weder in dienst treden is komen te vervallen;

b. in burgerlijken Landsdienst, dan wel in anderen dienst, voor zooveel die tijd als diensttijd in aanmerking zou komen, indien de betrokken onderofficier burgerlijk landsdienaar ware, een en ander behoudens het bepaalde bij artikel 10 § 1 ten aanzien van gepensionneerde of gegageerde militairen van de troepen in *Suriname* of *Curaçao*, wier pensioen of gagement bij in dienst treden bij het Nederlandsch-Indische leger is komen te vervallen.

§ 2. Voor het geldig maken van diensttijd als bedoeld in punt *b* van § 1 van dit artikel, behalve voor zoover betreft diensttijd bij het Nederlandsche leger of bij de troepen in *Suriname* of *Curaçao*, moet de betrokken onderofficier, onder overlegging van alle op dien diensttijd betrekking hebbende bescheiden, binnen één jaar na bevordering of benoeming tot onderofficier in vasten dienst bij het Nederlandsch-Indische leger het verzoek doen aan den Legercommandant.

Artikel 13.

Als diensttijd op den voet van artikel 12, § 1, *a*, komt mede in aanmerking:

a. dienst bij mobiele schutterijen;

b. de tijd van krijgsgevangenschap;

c. dienst bij de lijfwachten aan de hoven der Inlandsche vorsten te *Soerakarta* en *Djokjakarta*.

Artikel 14.

§ 1. Bij de vaststelling van den voor pensioen geldigen diensttijd, als bedoeld bij artikel 12, § 1, *a* en artikel 13, wordt het volgende in acht genomen:

1°. *Niet* in aanmerking komt:

a. diensttijd, voorafgegaan aan het tijdstip waarop het achttiende levensjaar is vervuld;

b. de tijd gedurende welken de militair aan de strengere krijgstucht onderworpen is geweest;

c. de tijd, in gijzeling doorgebracht;

d. de tijd, gedurende welken de tot gevangenisstraf, hechtenis of detentie veroordeelde in verzekerde bewaring is ge-

weest, uitgezonderd de duur van het voorloopig arrest, indien dit bij de veroordeeling niet in mindering is gebracht van de opgelegde straf;

e. de tijd, voorafgaande aan het verlaten van den dienst onder omstandigheden, welke het recht op verkrijgen van pensioen deden verloren gaan;

f. de tijd, gedurende welken de militair deserteur is geweest, wanneer hij wegens desertie is veroordeeld bij een in kracht van gewijsde gegaan vonnis, dan wel wanneer het recht tot strafvordering te dier zake is teniet gegaan, alsmede de tijd, gedurende welken de militair, die uit de sterkte van het leger afgevoerd en krijgstuchtelijk gestraft werd wegens vermissing voor langer dan acht en twintig dagen, uit de sterkte van het leger is afgevoerd geweest;

g. de militaire diensttijd, voorafgegaan aan de hiervoren onder letter *f* bedoelde desertie of vermissing voor langer dan acht en twintig dagen, tenzij er in de omstandigheden, waaronder de desertie of de vermissing plaats had, dan wel in het gedrag van den betrokkene gedurende zijn lateren diensttijd of ook om andere redenen, in *Nederland* door den Minister van Koloniën, in *Nederlandsch-Indië* door den Gouverneur-Generaal, termen zijn gevonden om het hier bepaalde niet toe te passen.

2°. *Jaar voor jaar* wordt geteld:

a. de tijd, in werkelijken dienst doorgebracht in *Nederlandsch-Indië*, *Suriname* of *Curaçao*, dan wel daarbuiten, doch tusschen de keerkringen, en gedurende den overtocht uit *Nederland* derwaarts, van en met den dag van inscheping, zoomede gedurende den overtocht naar *Nederland*, tot en met den dag van ontscheping;

b. de tijd, doorgebracht bij eenig op voet van oorlog gesteld troepengedeelte, behoorende tot het Nederlandsch-Indische leger, dat heeft deelgenomen aan krijgsverrichtingen buiten *Nederlandsch-Indië*, *Suriname* of *Curaçao* en buiten de keerkringen indien — en voor zoover — door de Koningin wordt bepaald, dat die tijd jaar voor jaar in rekening zal worden gebracht.

3°. Voor de *helft* wordt geteld:

a. de tijd, in *Nederland* doorgebracht bij eenig tot het Nederlandsch-Indische leger behoorend, niet op voet van oorlog gesteld troepengedeelte;

b. de tijd, doorgebracht onder omstandigheden, als omschreven onder 2°, letter *b* hiervoren, voor zoover door de Koningin geene beschikking, als daar bedoeld, ten aanzien van dien tijd is genomen;

c. de tijd, met verlof buiten *Nederlandsch-Indië* doorgebracht, gerekend van en met den dag van inscheping bij vertrek tot en met den dag van ontscheping bij terugkeer van het verlof;

d. de tijd, doorgebracht in krijgsgevangenschap.

Artikel 15.

Bij de berekening van den voor pensioen geldigen diensttijd, wordt het eindcijfer tot jaren en maanden afgerond. Overschietende dagen worden voor een volle maand gerekend.

HOOFDSTUK IV.

Van den pensioengrondslag.

Artikel 16.

§ 1. Het pensioen wordt berekend naar een pensioengrondslag, die — behoudens het bepaalde in § 4 punten *a* en *b* en in § 5 van dit artikel gelijk is aan de hoogste maandelijksche bezoldiging, welke gedurende vier en twintig maanden is genoten; bij de berekening van de hoogste gemiddeld over een maand genoten bezoldiging, wordt naar de inkomsten per kalendermaand gerekend.

§ 2. Indien — uitgezonderd in de gevallen genoemd in § 4 punten *a* en *b* en in § 5 van dit artikel — de hoogste maandelijksche bezoldiging niet is genoten gedurende vier en twintig maanden, wordt de pensioengrondslag berekend naar het gemiddelde van de hoogste en de naast daarbij komende bezoldigingen over vier en twintig maanden.

§ 3. Waar de hiervoren gestelde maatstaf ontbreekt, strekt tot pensioengrondslag een bedrag gelijk aan de middelsom der genoten maandelijksche bezoldiging.

§ 4. Het pensioen wordt berekend naar een pensioengrondslag, die gelijk is aan de hoogst genoten maandelijksche bezoldiging, ongeacht den tijd gedurende welken die bezoldiging is genoten:

a. bij ongeschiktverklaring voor de verdere waarneming van den militairen dienst wegens ziels- of lichaamsgebreken, ontstaan in en door den dienst;

b. voor den onderofficier, die na verkregen recht op pensioen, overeenkomstig artikel 2 punt 1°, hoewel nog volkomen geschikt voor den door hem bekleeden rang, het leger moet verlaten, omdat hij overcompleet is geraakt, hetzij door het opheffen van zijne betrekking, hetzij door de geheele of gedeeltelijke ontbinding van het wapen, het korps, den staf of het dienstvak, waartoe hij behoort.

§ 5. Voor onderofficieren, verkeerende in het bij § 4 punt *a* van dit artikel bedoelde geval, die wegens de in dat punt bedoelde gebreken in *Nederlandsch-Indië* in een toestand geraken waarin zij niet de volle aan hun rang of betrekking verbonden bezoldiging genieten of die wegens bedoelde gebreken naar *Nederland* zijn opgezonden om in het genot van verlof wegens ziekte te worden gesteld tijdens verblijf aldaar worden ontslagen, wordt als pensioengrondslag aangenomen het bedrag der hoogste maandelijksche bezoldiging, welke zij, waren zij in werkelijken dienst in *Nederlandsch-Indië* gebleven, zouden hebben genoten.

Artikel 17.

§ 1. Onder bezoldiging wordt in dit reglement verstaan het aan den rang of de betrekking verbonden vast traktement, zonder bijberekening van toelagen, indemniteiten, emolumenten, wisselvallige inkomsten of andere voordeelen, tenzij uitdrukkelijk door de Koningin of door den Gouverneur-Generaal ten aanzien van zoodanige bijberekening anders is bepaald.

§ 2. Met bezoldiging worden gelijkgesteld:

a. de personeele toelagen, die ingeval van reorganisatie van een wapen, een dienstvak of onderdeel van een wapen of dienstvak, worden toegekend ter vervanging van vroeger genoten of in uitzicht gestelde inkomsten, welke voor de berekening van pensioen in aanmerking kwamen;

b. wachtgeld, non-activiteitstraktement of voorloopige bezoldiging, zoolang deze inkomsten vermeerderd zijn met eene toelage wegens het bewijzen van doorloopende dienstverrichtingen en alsdan onder bijberekening van deze toelage.

HOOFDSTUK V.

Van het bedrag der pensioenen en der onderstanden voor éêns

Artikel 18.

§ 1. Het voortdurend *normaal* maandelijksch pensioen, waarop recht wordt verkregen bij een diensttijd van twintig jaar en het bereiken van den in artikel 2 punt 1° genoemden leeftijd, bedraagt, behoudens mogelijke verhoogingen overeenkomstig de artikelen 19 en 20, zes en dertig procent van den pensioengrondslag.

§ 2. Bij een diensttijd van meer dan twintig jaar en het bereiken van den in artikel 2 punt 1° genoemden leeftijd wordt een voortdurend *vermeerderd* maandelijksch pensioen toegekend, hetwelk, behoudens mogelijke verhoogingen overeenkomstig de artikelen 19 en 20, bedraagt het voor normaal pensioen bepaald percentage van den pensioengrondslag, vermeerderd naar reden van twee procent van dien grondslag per jaar, waarmede de in § 1 van dit artikel genoemde diensttijd is overschreden, tot een maximum van zes en veertig procent van den grondslag.

§ 3. Wanneer recht op voortdurend pensioen is verkregen, overeenkomstig artikel 2 punt 2°, wordt een *verminderd* maandelijksch pensioen toegekend, hetwelk, behoudens mogelijke verhoogingen overeenkomstig de artikelen 19 en 20, bedraagt het voor normaal pensioen bepaald percentage van den pensioengrondslag, verminderd naar reden van twee procent van dien grondslag per jaar voor den diensttijd, welke aan den in § 1 van dit artikel genoemden diensttijd ontbreekt.

§ 4. Behoudens mogelijke verhoogingen overeenkomstig de artikelen 19 en 20, bedraagt het pensioen van de onderofficieren, die recht op voortdurend pensioen kunnen doen gelden overeenkomstig artikel 2 punt 3°, zes en veertig procent van den pensioengrondslag.

§ 5. Aan den onderofficier, die recht op pensioen kan doen gelden overeenkomstig artikel 2, punten 4°, 5°, 6° of 7°, of overeenkomstig artikel 4 wordt een *evenredig* maandelijksch pensioen toegekend, hetwelk, behoudens mogelijke verhoogingen overeenkomstig de artikelen 19 en 20, bedraagt het percentage van den pensioengrondslag, dat tot het voor normaal maandelijksch pensioen vastgesteld percentage in gelijke verhouding staat als

de voor pensioen geldende vervulde diensttijd tot een diensttijd van twintig jaar, met dien verstande, dat:

a. het maandelijksch pensioen niet minder bedraagt dan vier en twintig procent van den pensioengrondslag voor den onderofficier, die in aanmerking komt voor pensionneering wegens ziels- of lichaamsgebreken, niet ontstaan in en door den dienst, en voor altijd of tijdelijk geheel buiten staat wordt bevonden om in zijn levensonderhoud te voorzien;

b. het maandelijksch pensioen niet minder bedraagt dan achttien procent van den pensioengrondslag voor den onderofficier, die in aanmerking komt voor pensionneering om dezelfde reden als onder *a* hiervoren vermeld, doch voor altijd of tijdelijk slechts gedeeltelijk buiten staat wordt bevonden om in zijn levensonderhoud te voorzien;

c. het maandelijksch pensioen in geen geval minder bedraagt dan twaalf procent van den pensioengrondslag.

Artikel 19.

§ 1. Het bedrag van het pensioen, berekend volgens de voorafgaande artikelen, wordt verhoogd, wanneer verwonding, verminking, letsel of andere ziels- of lichaamsgebreken gepaard gaan met:

1°. het verlies van één of meer ledematen;

2°. het geheel en onherstelbaar verlies van het gezichtsvermogen in één oog of in beide oogen;

3°. het verkeeren in een hulpbehoevenden lichaams- of geestestoestand wegens andere oorzaken dan die genoemd onder 1° en 2°.

§ 2. De verhooging wordt berekend naar het overeenkomstig het vorig artikel berekend bedrag van het pensioen en bedraagt:

a. wegens het verlies van één der ledenmaten of het verlies van het gezichtsvermogen in één der oogen een vierde gedeelte van dat bedrag;

b. wegens het verlies van twee of meer ledematen of het verlies van het gezichtsvermogen in beide oogen de helft van dat bedrag;

c. wegens het verkeeren in een hulpbehoevenden lichaams- of geestestoestand een vierde gedeelte of de helft van dat bedrag, al naar gelang de toestand, waarin de betrokkene ver-

keert, te vergelijken is met dien onder *a* dan wel met dien onder *b*.

§ 3. In geval het verlies van het gezichtsvermogen in één oog of in beide oogen, het verlies van één of meer ledematen of een hulpbehoevende lichaams- of geestestoestand samengaan, wordt voor de berekening der pensioensverhoogingen ieder der redenen voor de toekenning eener verhooging op vorenbedoelden voet afzonderlijk in rekening gebracht, met dien verstande evenwel, dat het totale bedrag der toe te kennen verhoogingen niet mag stijgen boven het pensioensbedrag berekend overeenkomstig artikel 18.

§ 4. Onder ,,ledematen'' worden verstaan ,,handen'' en ,,voeten'', onverschillig of met het verlies daarvan ook dat van armen en beenen gepaard gaat.

§ 5. De gemelde verhoogingen worden niet toegekend, indien de bovenomschreven toestanden moeten worden toegeschreven aan eigen moedwillige handelingen of aan ongeregeld gedrag.

§ 6. In hulpbehoevenden toestand, aanspraak gevende op pensioensverhooging, worden geacht te verkeeren zij, die tengevolge van de ziekte of gebreken, waarvoor zij voor den militairen dienst werden afgekeurd, bijzondere verpleging, verzorging of bewaking behoeven, dan wel door die ziekte of gebreken in ernstige mate belemmerd worden tot het verrichten van arbeid om hunne inkomsten te brengen in overeenstemming met de behoeften van hunnen maatschappelijken stand.

§ 7. Bij de beoordeeling of een hulpbehoevende toestand bestaat, wordt alleen in beschouwing genomen de toestand, waarin de afgekeurde *lichamelijk* of *geestelijk* verkeert tengevolge van de ziekte of de gebreken, die tot de afkeuring hebben geleid.

Artikel 20.

§ 1. Indien een militair, tengevolge van de ziekte of gebreken, die tot zijne afkeuring hebben geleid, in een hulpbehoevenden lichaams- of geestestoestand verkeert, doch twijfel bestaat of die toestand blijvend is, wordt de verhooging, bedoeld in punt *c* van § 2 van het vorige artikel voor niet korter dan één jaar en voor niet langer dan vijf jaar toegekend.

§ 2. Is de verhooging voor korteren duur dan vijf jaar toegekend, dan kan zij eens of meermalen worden verlengd, indien bij een geneeskundig onderzoek blijkt, dat de belanghebbende nog in een hulpbehoevenden lichaams- of geestestoestand verkeert, met dien verstande, dat zij in geen geval kan worden genoten over een langeren dan gemelden termijn van vijf jaar.

§ 3. Het in de vorige paragraaf bedoeld geneeskundig onderzoek, waarvoor in *Nederland* door den Minister van Koloniën, in *Nederlandsch-Indië* door den Commandant van het leger, genoegen kan worden genomen met de verklaring van burgergeneeskundigen, mag niet langer dan drie maanden vóór den vervaldag van de tijdelijk toegekende pensioensverhooging plaats hebben.

§ 4. De tijdelijke pensioensverhooging wordt veranderd in een voortdurende, wanneer bij *militair* geneeskundig onderzoek blijkt, dat de belanghebbende *blijvend* in een hulpbehoevenden lichaams- of geestestoestand verkeert, met dien verstande, dat — zoo daartoe aanleiding bestaat — eene tijdelijke verhooging ten bedrage van het een vierde gedeelte van het bedrag van het pensioen kan gewijzigd worden in eene voortdurende ten bedrage van de helft van dat bedrag of omgekeerd.

§ 5. De tijdelijke pensioensverhooging kan *bij wijze van uitzondering* ook zonder *militair* geneeskundig onderzoek worden veranderd in eene voortdurende, wanneer in *Nederland* ten genoege van den Minister van Koloniën, in *Nederlandsch-Indië* ten genoege van den Commandant van het leger, uit eene geneeskundige verklaring blijkt, dat de afgekeurde niet in staat is zich aan een militair geneeskundig onderzoek te onderwerpen en de redenen, die de verhooging oorspronkelijke deden toekennen, nog bestaan.

§ 6. Geene verlenging van eene tijdelijke pensioensverhooging en geene verandering van eene tijdelijke in eene voortdurende pensioensverhooging heeft plaats, tenzij bij het laatstelijk ingesteld geneeskundig onderzoek oorzakelijk verband is gebleken tusschen de daarbij bevonden ziekte of gebreken en die, welke aanvankelijk tot de toekenning van de tijdelijke pensioensverhooging aanleiding hebben gegeven.

§ 7. Op de aanvragen voor verlenging van eene tijdelijke pensioensverhooging of voor toekenning van eene voortdurende

in stede van eene tijdelijke pensioensverhooging, is van toepassing het bepaalde in artikel 11, paragrafen 3 en 4.

Artikel 21.

De militair, die ondanks de ziekte of gebreken, welke aanspraak geven op pensioensverhooging ingevolge artikel 19 § 1, is blijven doordienen, ontvangt, wanneer hij later volgens dit reglement wordt gepensionneerd, boven het bedrag, waarop hij alsdan recht heeft, eene verhooging overeenkomstig artikel 19 § 2, tot een bedrag, dat hem ingevolge de bepalingen van dit reglement zou zijn toegekend, indien hij niet ware blijven doordienen.

Artikel 22.

§ 1. Tot grondslag van de toekenning van het pensioen strekt de toestand, waarin de militair zich bevindt bij het verlaten van den dienst.

§ 2. Latere verbetering of verergering brengt — behoudens het bepaalde in artikel 20 — in het vastgesteld pensioen geene verandering, met dien verstande nochtans dat, in geval ter zake van verwonding, verminking, letsel, ziels- of lichaamsgebreken pensioen werd toegekend en die gebreken den gepensionneerde later, mits niet door eigen moedwillige handelingen of ongeregeld gedrag, in een toestand brengen die, had hij reeds bij de pensionneering bestaan, recht zou hebben gegeven op een hooger pensioen dan verleend werd, de belanghebbende alsnog in het genot van dat hoogere pensioen wordt gesteld, indien de daartoe strekkende aanvrage aan de in artikel 11, § 4 genoemde autoriteiten is ingezonden binnen vijf jaren na het verlaten van den dienst.

Artikel 23.

De onderstand voor eens bedraagt tien procent van den pensioengrondslag, berekend over twaalf maanden.

HOOFDSTUK VI.

Van de bijdragen ten behoeve van de pensioenen.

Artikel 24.

§ 1. Door de onderofficieren, die uitzicht hebben op pensioen volgens dit reglement, wordt ten behoeve van de pensioenen een bijdrage betaald van één procent van hun bezoldiging en wat daarmede volgens dit reglement wordt gelijkgesteld, voor-

loopige bezoldiging, wachtgeld, non-activiteitstraktement en verlofsbezoldiging, genoten over den tijd, die jaar voor jaar bij de berekening van den voor pensioen geldigen diensttijd in aanmerking komt.

§ 2. Wanneer op of na het tijdstip, waarop het maximum aantal voor pensioen tellende dienstjaren wordt bereikt, inkomsten worden genoten waarover met inbegrip van den tijd gedurende welken te voren dezelfde of hoogere inkomsten zijn genoten nog niet vierentwintig maanden bijdrage is betaald, zal ook over verderen jaar voor jaar tellenden diensttijd, vallende na dat tijdstip, bijdrage moeten worden voldaan, echter alleen over het bedrag, waarmede die inkomsten overtreffen de inkomsten waarover tevoren gedurende vierentwintig maanden is bijgedragen. Die nadere heffing wordt slechts voortgezet totdat over het meerdere vierentwintig maanden is bijgedragen, met inbegrip van den tijd gedurende welken bijdrage betaald is over de volle inkomsten, waarvan dit meerdere deel uitmaakt.

§ 3. Dezelfde bijdrage wordt betaald over inkomsten genoten in anderen dienst dan als onderofficier in vasten dienst bij het Nederlandsch-Indische leger, wanneer die dienst in aanmerking komt voor pensioen volgens dit reglement, tenzij over die inkomsten, krachtens de voor dien anderen dienst geldende pensioenbepalingen, reeds aan de Indische geldmiddelen is betaald. Voor de toepassing van dit voorschrift geschiedt de berekening van de inkomsten, genoten in anderen militairen dienst bij de landmacht in *Nederlandsch-Indië* dan als onderofficier van die landmacht of in militairen dienst elders genoten, volgens een door den Gouverneur-Generaal vast te stellen maatstaf.

§ 4. Voor zoover door de betrokkenen over dien in de vorige paragraaf bedoelden anderen dienst dan als onderofficier in vasten dienst bij het Nederlandsch-Indische leger nog niet is voldaan wat voldaan zou moeten zijn of worden om dien tijd krachtens de voor dien anderen dienst geldende pensioenbepalingen te doen medetellen voor pensioen op den voet dier bepalingen, moet ook dat bedrag worden betaald. Kan dit bedrag niet worden vastgesteld, dan wordt het bepaald op één procent van de inkomsten, welke tijdens dien dienst zijn genoten gedurende den tijd, welke jaar voor jaar bij de berekening van den voor pensioen geldigen diensttijd in aanmerking komt.

§ 5. De vorenbedoelde bijdragen worden van de inkomsten,

waarover zij geheven worden, ingehouden, wanneer bij de uitbetaling daarvan reeds vaststaat, dat zij verschuldigd zijn. Indien later blijkt, dat zulks verzuimd is, of wanneer de bijdragen eerst later verschuldigd worden, worden zij, voor zoover geen verrekening kan plaats hebben met aan den belanghebbende terug te betalen bijdrage, aangezuiverd door inhouding van één procent van de daarna te genieten inkomsten, pensioen daaronder begrepen, met dien verstande, dat na toekenning van pensioen, de aanzuivering afloopt uiterlijk in vijf jaar.

§ 6. Bijdragen welke niet op de aangeduide wijze kunnen worden ingehouden, worden niet ingevorderd.

§ 7. De onderofficieren, die op den dag van inwerkingtreden van dit reglement reeds als militair bij het Nederlandsch-Indische leger in dienst zijn, zijn geen bijdrage als in dit artikel bedoeld verschuldigd over vóór 1 Februari 1925 genoten inkomsten.

HOOFDSTUK VII.

Algemeene bepalingen betreffende de pensioenen en de onderstanden voor ééns.

Artikel 25.

§ 1. (1). Het pensioen wordt toegekend:

in *Nederland* door den Minister van Koloniën, in *Nederlandsch-Indië* door den Legercommandant.

(2). Van de beslissingen van den Minister van Koloniën en van den Gouverneur-Generaal is beroep op de Koningin, van die van den Legercommandant op den Gouverneur-Generaal.

§ 2. In de tot toekenning van het pensioen strekkende beschikkingen wordt melding gemaakt van de bepalingen van dit reglement, waarop de toekenning berust.

§ 3. Van de toekenning van het pensioen wordt den belanghebbende een authentiek bewijsstuk uitgereikt.

§ 4. Indien uitsluitend tengevolge van een schrijf- of rekenfout het pensioen op een te hoog bedrag blijkt te zijn vastgesteld, wordt de beschikking, waarbij het pensioen is verleend, herzien bij een nieuwe beschikking, welke de gronden voor de herziening moet bevatten. Aan de vermindering van het pensioen mag geen terugwerkende kracht worden toegekend.

Artikel 26.

Toekenning van onderstand voor ééns op grond van artikel 5 heeft plaats: in *Nederland* door den Minister van Koloniën, in *Nederlandsch-Indië* door den Commandant van het leger en Chef van het Departement van Oorlog.

Artikel 27.

De pensioenen, met bijberekening van de verhoogingen, alsmede de onderstanden, worden in volle guldens verleend. Onderdeelen van een gulden komen daarbij voor een gulden in berekening.

Artikel 28.

§ 1. De pensioenen zijn, na overlegging der vereischte bewijsstukken, betaalbaar: in *Nederland* in de tweede maand van het kwartaal, in *Nederlandsch-Indië* na afloop van iedere maand, een en ander behoudens het bepaalde bij artikel 62 der Indische Comptabiliteitswet (*Nederlandsch Staatsblad* 1925 n°. 328, *Indisch Staatsblad* 1925 n°. 448).

§ 2. De onderstanden worden uitbetaald overeenkomstig regelen, voor *Nederland* vast te stellen door den Minister van Koloniën, voor *Nederlandsch-Indië* door den Gouverneur-Generaal.

Artikel 29.

§ 1. De Koningin behoudt zich voor om de zich buiten *Nederlandsch-Indië* bevindende gepensionneerden in geval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden, bedoeld bij artikel 187 der Grondwet, op te roepen, om, na daartoe geschikt te zijn bevonden, in dienst te worden gesteld bij de strijdkrachten van den Staat.

§ 2. Het pensioen van den gepensionneerde, die zonder geldige redenen aan die oproeping niet voldoet of zich aan de wederindienststelling onttrekt, wordt op uitspraak van den Minister van Koloniën geschorst.

§ 3. Deze schorsing neemt aanvang met den dag, waarop de gepensionneerde moest opkomen en niet opgekomen is, en eindigt met dien, waarop de gepensionneerden, die aan de oproeping hebben voldaan, bij algemeenen maatregel van hunne verplichting tot den actieven dienst worden ontslagen.

Artikel 30.

Overeenkomstig het bepaalde bij artikel 29 is de Gouverneur-Genearal van *Nederlandsch-Indië* bevoegd om in geval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden in *Nederlandsch-Indië*, bedoeld bij artikel 26 eerste lid van het Dienstplichtbesluit, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 28 Mei 1923 n°. 65 (*Indisch Staatsblad* n°. 408), de zich aldaar bevindende gepensionneerden voor wederindienststelling op te roepen, zullende de schorsing in het voorgaande artikel bedoeld, worden toegepast op uitspraak van den Commandant van het leger.

Artikel 31.

§ 1. Het toegelegd pensioen vervalt:

a. bij weder in dienst treden bij het Nederlandsch-Indische leger, indien het niet is toegekend ingevolge het bepaalde bij artikel 2 ten 1° van dit reglement of het bepaalde bij artikel 1 tan 1° van het reglement op het verleenen van pensioenen en van onderstanden voor ééns aan de Europeesche en met dezen gelijkgestelde militairen beneden den rang van onderluitenant van het Nederlandsch-Indische leger, opnieuw vastgesteld bij Koninklijk besluit van 4 December 1919 n°. 66 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 801, *Indisch Staatsblad* 1920 n°. 65), zooals dat reglement is of zal worden gewijzigd en aangevuld;

b. bij weder in dienst treden bij het Nederlandsch-Indische leger, indien het pensioen wel is toegekend ingevolge de onder *a* genoemde bepalingen, doch belanghebbende bij dat weder in dienst treden daartoe het verzoek doet;

c. behoudens het bepaalde in § 3, wanneer de gepensionneerde eenige geregelde rijksinkomst geniet van eene vreemde Mogendheid, in welk geval het pensioen ophoudt van en met den eersten van het kwartaal, volgende op dat, waarin zulks blijkt;

d. wanneer de betaling gedurende *vijf* achtereenvolgende jaren niet is gevorderd;

e. bij overlijden van en met den eersten der tweede maand volgende op die, waarin het overlijden plaats had.

§ 2. Van het voorschrift onder *c* van paragraaf 1 van dit artikel kan door den Minister van Koloniën tot wederopzeggens worden afgeweken:

a. ten opzichte van gepensionneerde militairen, die den

staat van Nederlander niet bezitten en na terugkeer in hun eigen land geregelde rijksinkomsten genieten, uithoofde van diensten, waartoe zij krachtens de wetten des lands zijn verplicht;

b. wanneer vóór of uiterlijk zes maanden na het aanvaarden van de betrekking, waaraan geregelde rijksinkomsten van een vreemde Mogendheid zijn verbonden, van den belanghebbende eene schriftelijke aanvraag tot het bekomen van goedkeuring op die aanvaarding bij het Ministerie van Koloniën wordt ontvangen.

§ 3. (1). Het pensioen, vervallen krachtens § 1, onder *d*, van dit artikel, kan buiten *Nederlandsch-Indië* door den Minister van Koloniën, in *Nederlandsch-Indië* door den Commandant van het leger, op verzoek van den belanghebbende, opnieuw worden toegekend.

(2). Het weder toegelegd pensioen vangt aan met het kwartaal, volgende op dat, waarin de schriftelijke aanvraag om toekenning, in *Nederland* bij het Ministerie van Koloniën, in *Nederlandsch-Indië* bij het Departement van Oorlog, wordt ontvangen.

Artikel 32.

§ 1. De gepensionneerde, die veroordeeld is tot gevangenisstraf van drie maanden, tot plaatsing in eene Rijkswerkinrichting of tot eenige zwaardere straf, mist gedurende den tijd, dat hij zijne straf ondergaat of zich door de vlucht aan de tenuitvoerlegging van het vonnis onttrekt, het genot van het pensioen.

§ 2. Ten aanzien van hem, die zijne straf in *Nederland* ondergaat of zich aldaar door de vlucht aan de tenuitvoerlegging van het vonnis onttrekt, is de Minister van Koloniën en ten aanzien van hem, die zijne straf in *Nederlandsch-Indië* ondergaat of zich aldaar door de vlucht aan de tenuitvoerlegging van het vonnis onttrekt, de Directeur van Financiën, bevoegd, daartoe termen vindende, om:

a. gedurende dien tijd over het pensioen van den veroordeelde te beschikken ten behoeve van zijne vrouw, van zijne minderjarige afstammelingen in de rechte linie of van zijne bloedverwanten in de opgaande linie;

b. voor zoover van de onder a bedoelde bevoegdheid geen gebruik wordt gemaakt, hem die uit de gevangenis of Rijkswerkinrichting is ontslagen, in het genot te stellen van eene uitkeering, welke bij eene straftijd van minder dan één jaar de

helft van het bedrag van het pensioen over dien straftijd, en bij een straftijd van langeren duur, de helft van het jaarlijksch bedrag van het pensioen niet te boven gaat.

§ 3. In het geval, bedoeld bij § 2, onder *a*, hiervoren, wordt het pensioen ten behoeve van de bevoorrechten niet langer uitbetaald dan tot en met het kwartaal, waarin de laatste hunner overlijdt, tenzij het, om welke reden ook, reeds vroeger vervallen of niet meer voor hen beschikbaar mocht zijn.

§ 4. (1). Gedurende de plaatsing in een strafcursus hoe ook genaamd, wordt het pensioen niet uitgekeerd, doch onder beperkende bepalingen ten aanzien van de terugneming, ten name van den gepensionneerde in de postspaarbank belegd.

(2). Als de gepensionneerde vrouw of wettige kinderen te zijnen laste heeft, kan in *Nederland* door den Minister van Koloniën, in *Nederlandsch-Indië* door den Commandant van het leger en Chef van het Departement van Oorlog, worden bepaald, dat over het pensioen ten behoeve van het gezin kan worden beschikt.

Artikel 33.

§ 1. (1). De pensioenen zijn onvervreemdbaar.

(2). De gepensionneerde kan daarover op geenerlei wijze beschikken, ook niet door verpanding of beleening.

(3). Indien hij last geeft om het pensioen voor hem te ontvangen, kan hij die lastgeving altijd herroepen. Alle overeenkomsten, hiermede strijdig, zijn nietig.

§ 2. De bepalingen van de voorafgaande paragraaf worden vermeld in het authentiek bewijsstuk, bedoeld bij artikel 25.

§ 3. Onder de bij § 1 verboden beleeningen zijn niet begrepen de voorschotten in *Nederland* of in *Nederlandsch-Indië*, *Suriname* of *Curaçao* door gemeentebesturen, liefdadige of tot algemeen nut werkende instellingen, hetzij renteloos, hetzij tegen matige rente verschaft, en tot zekerheid waarvan het hooger vermeld authentiek bewijsstuk wordt afgegeven, mits de bepalingen, volgens welke die voorschotten door bedoelde besturen en instellingen worden uitgekeerd, zijn goedgekeurd: in *Nederland* door den Minister van Koloniën, in *Nederlandsch-Indië* door de daartoe door den Gouverneur-Generaal aan te wijzen autoriteiten.

Artikel 34.

§ 1. Op de pensioenen wordt om geenerlei redenen korting toegestaan ten behoeve van particuliere schuldeischers.

§ 2. Terzake van schulden aan den Lande, — waartoe mede worden gerekend te behooren die wegens voorschotten, in het buitenland door of vanwege Nederlandsche gezantschappen of consulaten verstrekt, — kan korting op de pensioenen worden bevolen, overeenkomstig de terzake vastgestelde of vast te stellen bepalingen.

Artikel 35.

In buitengewone gevallen, waarin bij dit reglement niet is voorzien, of waaromtrent zijne bepalingen geacht moeten worden geen billijken maatstaf tot vergelding van bewezen diensten op te leveren, behoudt de Koningin zich voor daarin bij afzonderlijk besluit te voorzien.

Artikel 36.

Dit reglement kan worden aangehaald onder den titel „*Diensttijdpensioenreglement voor onderofficieren*".

Overgangsbepalingen.

Artikel 37.

§ 1. Zij, die reeds tot onderofficier van het Nederlandsch-Indische leger zijn bevorderd of benoemd vóór den dag, waarop dit reglement in werking treedt, moeten — behoudens het bepaalde in § 6 van dit artikel — binnen drie jaren na dien dag, of, wanneer zij eerder den militairen dienst verlaten, vóór het verlaten van den militairen dienst, schriftelijk verklaren of zij zich al dan niet aan de bepalingen van dit reglement wenschen te onderwerpen.

§ 2. De in de vorige paragraaf bedoelde onderofficieren, die zich aan de bepalingen van dit reglement onderwerpen, zijn de in artikel 24 § 1 bedoelde bijdrage verschuldigd van 1 Februari 1925 af, tenzij zij op dien dag niet in het genot waren van inkomsten, waarover de bijdrage wordt geheven, in welk geval zij die bijdrage verschuldigd zijn vanaf den dag, waarop zij in het genot van zoodanige inkomsten zijn getreden.

§ 3. Zij, die op den dag, waarop dit reglement in werking treedt, reeds bij het Nederlandsch-Indische leger in militairen dienst zijn, doch nog niet zijn bevorderd tot onderofficier, moeten — behoudens het bepaalde in § 6 van dit artikel — binnen drie jaar na den dag van bevordering tot onderofficier, of, wanneer zij eerder den militairen dienst verlaten, vóór het

verlaten van den militairen dienst, schriftelijk verklaren of zij zich al dan niet aan de bepalingen van dit reglement wenschen te onderwerpen.

§ 4. De in de vorige paragraaf bedoelde onderofficieren, die zich aan de bepalingen van dit reglement onderwerpen, zijn de in artikel 24 § 1 bedoelde bijdrage verschuldigd vanaf den dag, waarop zij tot onderofficier zijn bevorderd, tenzij zij op dien dag niet in het genot zijn van inkomsten, waarover de bijdrage wordt geheven, in welk geval zij die bijdrage verschuldigd zijn vanaf den dag, waarop zij in het genot van zoodanige inkomsten treden.

§ 5. De in de paragrafen 1 en 3 van dit artikel bedoelde onderofficieren, die zich niet aan de bepalingen van dit reglement onderwerpen, dan wel de in die paragrafen bedoelde termijnen hebben laten voorbijgaan zonder zich aan de bepalingen van dit reglement te onderwerpen, blijven — behoudens het bepaalde in § 6 van dit artikel — onderworpen aan de pensioenbepalingen, die op hen van toepassing zijn op den dag, waarop dit reglement in werking treedt. Wanneer deze onderofficieren het leger verlaten en hun pensioen wordt toegekend overeenkomstig de bepalingen van het Reglement op het verleenen van pensioenen en van onderstanden voor ééns aan de Europeesche en met dezen gelijkgestelde militairen beneden den rang van onderluitenant van het Nederlandsch-Indische leger, opnieuw vastgesteld bij Koninklijk besluit van 4 December 1919 n°. 66 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 801, *Indisch Staatsblad* 1920 n°. 65), zooals dat reglement sedert is of nader zal worden gewijzigd en aangevuld, kunnen zij, wanneer zij daarna opnieuw als onderofficier bij het Nederlandsch-Indische leger in dienst treden, desgewenscht aan de bepalingen van het evengenoemd reglement onderworpen blijven.

§ 6. De in § 1 en 3 van dit artikel bedoelde onderofficieren, die op het einde van de in die paragrafen genoemde termijnen van drie jaren reeds recht op pensioen — overeenkomstig het bij artikel 1, sub III, van het Koninklijk besluit van 4 December 1919 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 801, *Indisch Staatsblad* 1920 n°. 65) opnieuw vastgestelde reglement — hadden kunnen doen gelden, doch eerst na het verstrijken van die termijnen den dienst eervol en met pensioen of met recht op pensioen verlaten, kunnen de in de aangehaalde paragrafen bedoelde schriftelijke verklaring na afloop van dien termijn, doch vóór

het verlaten van den dienst indienen. Wordt hun pensioen volgens dit reglement geregeld, dan is voor hen van toepassing het bepaalde in § 2 of § 4 van dit artikel, al naar gelang zij behooren tot de onderofficieren bedoeld in § 1, of tot die bedoeld in § 3.

§ 7. De in de paragrafen 1 en 3 van dit artikel vervatte bepaling, dat zij, die den militairen dienst verlaten binnen de daarin genoemde termijnen van drie jaar, vóór het verlaten van den militairen dienst schriftelijk moeten verklaren of zij zich aan de bepalingen van dit reglement wenschen te onderwerpen, geldt niet voor hen, die — in *Nederland* ter beoordeeling van den Minister van Koloniën, in *Nederlandsch-Indië* ter beoordeeling van den Commandant van het leger — niet tijdig in de gelegenheid konden worden gesteld de betrekkelijke verklaring af te geven. Door hen kan deze verklaring ook na het verlaten van den militairen dienst worden afgegeven.

Artikel 38.

§ 1. De termijn van één jaar, bedoeld in § 2 van artikel 12 van dit reglement, vangt ten aanzien van de op den dag van in werking treden daarvan in dienst zijnde onderofficieren aan met dien dag of met den dag, waarop zij voor het eerst na dien datum den werkelijken dienst hebben hervat.

§ 2. Het bepaalde in artikel 14 § 1 ten 1° punt *a*, volgens welk punt diensttijd, voorafgegaan aan het tijdstip, waarop het achttiende levensjaar is vervuld, niet in aanmerking komt bij de vaststelling van den voor pensioen geldigen diensttijd, geldt niet voor hen, die vóór den dag waarop dit reglement in werking treedt, in militairen dienst zijn getreden. Voor hen blijft de bepaling gelden, dat niet in aanmerking komt de diensttijd, voorafgegaan aan het tijdstip waarop het zestiende levensjaar is vervuld.

Artikel 39.

Met afwijking in zoover van de artikelen 10 § 1, 12 eerste lid en 31 § 1 punt *b*, telt bij de vaststelling van den voor pensioen geldigen diensttijd wel mede de diensttijd, welke reeds met pensioen of gagement is vergolden vóór den dag, waarop dit reglement in werking treedt, ook dan wanneer het toegelegd pensioen of gagement bij het weder in militairen dienst treden niet is komen te vervallen.

Artikel 40.

De pensioengrondslag van hen, aan wie na een op of na 1 Februari 1925 ingegaan eervol ontslag uit den militairen dienst alsnog pensioen wordt verleend of wier toegekend pensioen wordt herzien op den voet van dit reglement, wordt, indien de Militaire Bezoldigingsregeling 1925 (*Indisch Staatsblad* 1925 n°. 44) heeft geleid tot een verhooging van de bezoldiging verbonden aan den laatstelijk of te voren door hen bekleeden rang, vastgesteld naar den maatstaf alsof genoemde Bezoldigingsregeling op 1 Februari 1923 in werking ware getreden.

Behoort bij het Koninklijk besluit van 2 December 1926 n°. 30, *Staatsblad* n°. 392.

Mij bekend,

De Minister van Koloniën,
KONINGSBERGER.

A°. 1927. N°. 16.



PUBLICATIE-BLAD.

Verbetering.

De nummers der bladzijden na bladzijde 18 tot bladzijde 35 worden in stede van „19", „20", „21", „22", „23", „24", „25", „26", „27", „28", „29", „30", „31", „32", „33" en „34", respectievelijk gelezen: „23", „24", „25", „26", „19", „20", „21", „22", „31", „32", „33", „34", „27", „28", „29" en „30".

De wnd. Gouvernements-Secretaris,

J. G. STATIUS MULLER.